

Här ses de första seriehusen vid Fällhagsvägens förlängning

Första seriehuset i Boxholm utställs för allmänheten

Den seriehusbebyggelse, som påbörjades i början av september med AB Skånska Cementgjuteriet som entreprenör har avancerat så långt att första huset är inflyttningsklart. Det enda som återstår är i stort sett en del yttre arbeten. Under den kommande veckohelgen skall huset visas för allmänheten.

Det var ett radikalt ingripande i bostadssituationen som kommunen förtog när beslutet fattades om en så pass stor seriebebyggelse, vilken rör sig om 2,5 miljoner. Även om slutresultatet ännu inte kan redovisas så torde man redan nu kunna säga att det var ett gott beslut. Priset för ett hus jämte tomt är 51.500 kr. för den källarlösa typen och 53.000 kr. för dem med källare. Med nuvarande byggnadspriser måste det anses förmånligt och åtskilliga tusenlappar lägre än vad det skulle kosta att själv bygga sig ett hus av motsvarande kvalitet. Men självfallet är det inte bara fördelar med att köpa ett hem på det här sättet. Man får finna sig i att ta det som det är. Några variationer när det gäller t. ex. utrymmen och inredning blir det inte. Däremot har köparna till fastigheterna själva fått bestämma vilka tapeter man vill ha inom en viss prisram.

Enkelt men rejält

Husen med källare har en yta på 81 kvm. och är inrett med 4 rum, kök och matvrå. Vardagsrummet är på 18 kvm. och här är golvet belagt med parkett. De tre sovrummen är på 12, 7,5, och 7 kvm. med behandlade trävita golv. Köket är på 8 kvm. Svängrummet är kanske inte så stort, men matvrån intill med sina 12 kvm. ger de nödvändiga utrymmena för placering av köksmöbler. Målningen är läckert utförd i två färger. När man så kommer till badrummet med dess skinande kakel och rostfria utrustning så har man anledning tycka att allt är förtjusande trevligt och vackert i all sin enkelhet.

Hobbyrum med plats för fantasi

Utställningshuset har helt källarplan som domineras av två utrymmen, garage och hobbyrum. Garaget är så tilltaget, att man får ha nästan hur stor bil som

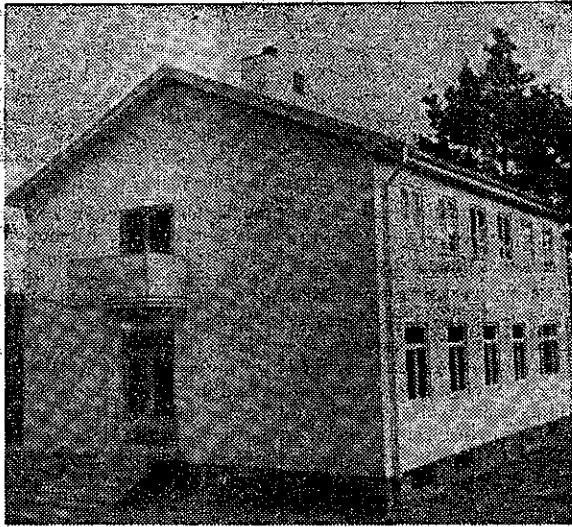
helst — om man nu har råd till att ha någon — och hobbyrummet ger plats för fantasifullt skapande. Detta överlämnas till husägaren i ofullbordat skick, själv får han bestämma vad han vill disponera utrymmet till och hur han skall inreda det. Kanske leker det någon i hägen att inreda en snickarverkstad, lekplats för barnen eller varför inte en gäststuga! Källare samt tvättstuga med tillhörande 3 kg. tvättmaskin ingår. En praktisk sak är den direkta ingången till källaren. Samtliga hus är i gult eller rött fasadtegel.

Byggnationen försenad genom kylan

Arbetsledare har varit verkmästarna Anders Lundberg och Sven Greek. De framhåller att den stränga kylan vällat en betydande försening av byggnationen. Snickarna har inte kunnat arbeta utvändigt i den takt man tänkt. Åtskilligt tid har även eldningen i de många fastigheterna krävt. I övrigt har arbetet gått ungefär som väntat. Grundförhållandena har på vissa platser varit besvärliga med mycket sten och berg, men det gör ju att husen står på ett ordentligt underlag.

Den utställning, som genom firma Noréns möblers medverkan, skall komma till stånd lördag och söndag emottas med stort intresse. Fru Gunborg Norén omtalar att man skall möblera utställningshuset med just sådana möbler som en normalfamilj kan tänkas vilja skaffa sig. Thor

Boxholms BB lägges ned Minskad beläggning orsak

Förlossningshemmet i Boxholm

Landstingets förlossningshem i Boxholm kommer att läggas ned från årsskiftet. Under de 16 åren sedan 1940 då hemmet uppfördes, har detta utgjort en värdefull tillgång för köpingen och den omkringliggande bygden. Atgården ses därför inte med någon glädje, men utvecklingen har tyvärr varit sådan att en stängning av förlossningshemmet blivit nödvändig.

Astrid Björck Helga

Under de 16 åren har den fasta personalen bestått av distriktsbarnmorskorna fru Astrid Björck och fröken Helga Johnson, vilka båda slutar med pension. Fru Björck tjänstgjorde emellertid i Boxholm långt före förlossningshemmets tillkomst. Redan 1925 anställdes hon som distriktsbarnmorska för Boxholm och Blåvik. Fröken Johnson har också hela tiden haft sin tjänstgöring i Boxholmstrakten, först i Malaxander och därefter i Åsbo.

Anledningen till att hemmet nu läggs ner är den starkt minskade beläggningen. Under de första tio åren hade man en ganska konstant beläggning med omkring 100 patienter om året. Sedan började emellertid antalet förlossningar minska och har de två senaste åren varit 57 respektive 58. Fru Björck framhåller att nedgången får anses bero dels på en minskad nativitet och dels på att allt fler patienter söker sig till Motala eller Linköping, där specialhjälp står att få, vilken framförallt när det gäller förstagångsfödslarna är värdefull.

Såväl fru Björck som fröken Johnson tycker att det varit roliga år med nöjda och glada patienter. Allting har gått bra och samarbetet med landstinget har varit

Nedläggningen av förlossningshemmet måste man ju ur samhällets synpunkt beklaga. Framhåller landstingsman Filip Ekling, och kvinnorna är inte alls glada däråt, vilket man måste förstå. Det har emellertid inte funnits något att göra åt saken, då det genom den minskade beläggningen inte blivit ekonomiskt försvarbart att uppehålla hemmet längre.

Vi hade tidigare ett förslag om att fastigheten i samband med en tillbyggnad skulle kunna användas till hem för kroniskt sjuka, men detta förslag har landstinget inte ansett sig kunna godta. Köpingen har i stället erbjudits att köpa den, men därom har vi inte lämnat något besked. Vad det kommer att bli av fastigheten är därför ännu så länge ovisst, slutar hr Ekling. Thor

8C fredag 28 dec. 1936

Boxholm

Filip Ekling ordförande i tullmäktige

Kommunalfullmäktige godkände på torsdagen förslaget om fastighetsbyten mellan kommunen och Boxholms AB, varvid kommunen till bolaget överlämnar de gamla skolfastigheterna i samhället och i utbyte erhåller läkarvillan vid Nygatan samt tomtmark i kvarteren Lärkan och Liljan om 4.210 kvm. I förslaget ingår även att köpingen av bolaget får förvärva det s. k. Bjursdalsområdet, 441.500 kvm., för ett pris av 50 öre pr kvm.

Vidare beslöts försälja tomtmark för egnahemsbebyggelse från kv. Lärkan och Liljan till ett pris av 4:50 kr. per kvm samt från kv. Länken för flerfamiljshus för 8:30 pr kvm. Anslag med 45.000 kr. beviljades för reparation av läkarvillan. I arbetet ingår bl. a. inredning av omklädningsrum, mörkrum och laboratorium, köksinredning, målningsarbeten, inredning av tvättstuga och källare, tvättmaskin, m. m. För nedläggning av dagvattenledning i området Enestigen—Fol-

kets park anvisades 4.000 kr. Egnahemsföreningens hemställan om anslag på 465 kr. som ersättning för förbrukade glödlampor inom Fällhagen och Norra Timmerö egnahemsområden beviljades.

En överenskommelse med Boxholms AB angående badplatsen i Timmerö godkändes.

Frågan föranledde en livlig debatt. Hr Karl Eklöf reagerade mot kontraktbestämmelsen att köpingen skall bekosta eventuell skadegörelse som bolagets fordon eventuellt kan åstadkomma vid timmertransporter. Hr Gillis Augustsson påtalade en annan punkt, nämligen att området får nyttjas endast till dess bolaget kan komma att behöva disponera detsamma året runt för sin verksamhet. Han erinrade härvid om det utfyllnadsarbete som köpingen utfört och har för avsikt att fortsätta, vilket kanske kommer att kosta upp emot 30.000 kr. Alla dessa kostnader kanske en vacker dag är förgäves, menade talaren.

Hr Wiking-Johnsson underströk att kontraktet kanske kunde tyckas vara underligt formulerat men att bolaget varit tvunget att gardera sig för kommande tider. Den dag kanske kommer, då bolaget för sin existens behöver området för att där förlägga en ny verksamhetsgren och då måste det vara viktigare att samhället har arbetsmöjligheter och inkomster än tillgång till bad. Beträffande den eventuella skadegörelsen så tyckte han att denna fick köpingen ta på sig för att den kostnadsfritt får disponera området.

För installering av kylskåp i en lägenhet i Flemminge skola beviljades 600 kr.

På socialnämndens förslag beslöts att då vårdtagare vid ålderdomshemmet är intagen på sjukvårdsinrättning, ej påföra vårdavgift annat än för in- och utskrivningsdagarna med 2:50 pr dag. Då vårdtagare tillfälligt ej bor på hemmet men rummet står till vederbörandes förfogande, skall ersättning utgå med 2:50 pr dag. Nedre gränsen för erhållande av fri hemsamaritthjälp fastställdes till 4.000 kr.

Till hemsamariter med minst 10 timmars tjänstgöringstid i veckan beviljades cykelbidrag med 30 kr. pr år. Vid tjänstgöring utom samhället beslutades att hemsamariterna vid minst 3 km. färdväg skall få tillgodoräkna sig en halv timmes lön och vid 5 km. färdväg en timmes lön.

Befrielse från kommunal nöjeskatt medgavs för den soaré, som gavs i Folkets hus till förmån för Ungernhjälpen.

Brandstyrelsens arbetsuppgifter överföres på kommunalnämnden från årsskiftet. I samband härmed antogs ny brandordning för köpingen.

Vidare förrättades en del val i enlighet med kommunalnämndens förslag och för vilka tidigare redogjorts i 8C.

Till ordförande nyvaldes hr Filip Ekling och till vice ordförande nyvaldes hr Anders Bäcklund. Hr Ekling gav en kort återblick på det gångna verksamhetsåret och erinrade härvid först om att det snart är tio år sedan köpingen bildades. Under denna tid har ett målmedvetet arbete bedrivits och åtskilliga betydelsefulla åtgärder har vidtagits. Under det gångna året har bl. a. reningsverket blivit färdigt, principbeslut fattats om uppförande av nytt ålderdomshem, renhållningsfrågan ordnats, flera fastigheter inköpts, ett nytt industriområde inköpts och betydelsefulla gatuvatten- och avloppstrågor lösts.

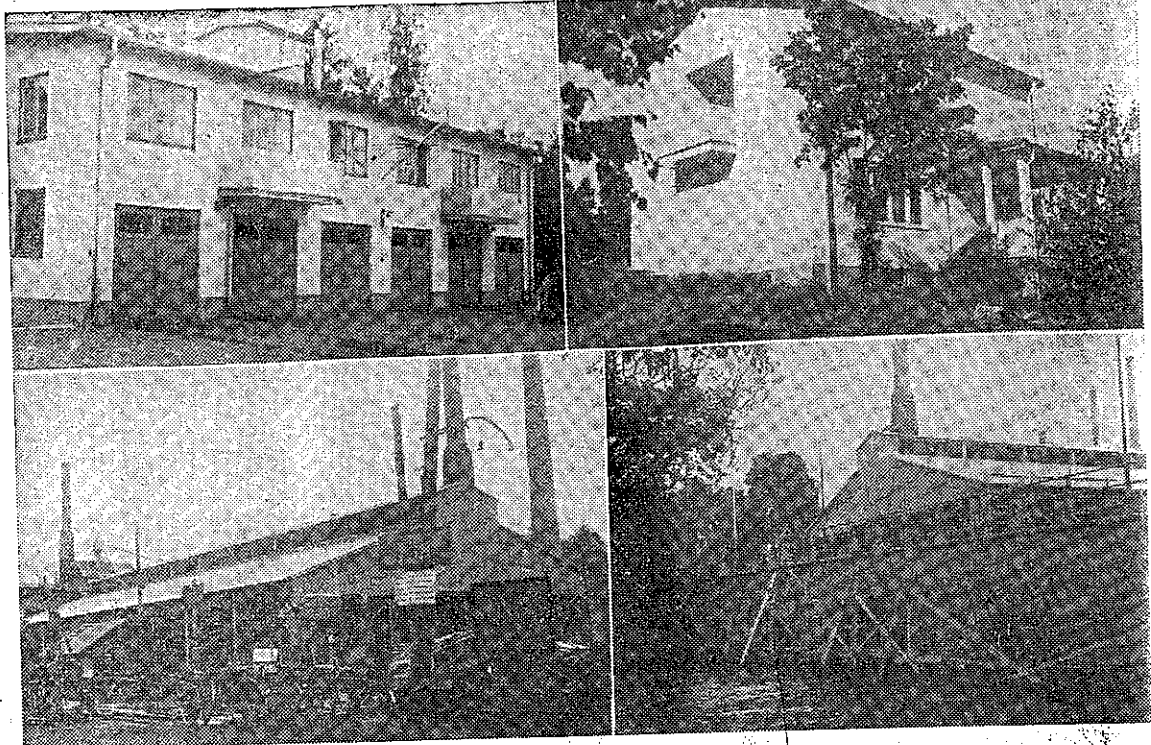
Boxholm bygges upp

etapp för etapp

En person, som för några år sedan besökte Boxholm, fällde yttrandet: "Det finns inga riktiga vägar i Boxholm, bara genvägar! Det ligger mycket av anning i detta påstående. Förklaringen till detta förhållande är i någon mån, att av Stenbockarnas forna sockholm har blivit ett sjudande arbetsfält. Och med ett hastigt framväxande samhälle följer många problem och då kanske främst bostads-, vatten- och vägfrågor.

Boxholm av i dag är en blandning av gammalt och nytt. Nu kan man se, hur samhället börjar ta vissa fasta konturer och hur en fortsatt utveckling sannolikt kommer att ske. Detta påstående tarvar en närmare förklaring och då blir det nödvändigt att gå tillbaka till åren efter sekelskiftet. Ser man på landet i stort företedde det bilden av ett samhälle satt i livlig och snabb utveckling. Tiden karakteriserades av en rastlös och brinnande arbetsiver på skilda samhällsområden. Samma år — det var 1907 — som k. m. t. i proposition till riksdagen föreslog att egnahemsåren finge utgå till arbetare eller med dem likställda personer, började i Boxholm avstyckningen av sextiosju tomter, som skulle komma att bilda det första egnahemsområdet. Ungefär samtidigt bebyggdes municipalsamhällets åttiofyra tomter. Idag omfattar det nittiofyra. 1922 tillkommo tjugosju nya egnahemstomter nu söder om kyrkan, och tio år senare resulterade efterfrågan på tomter i avstyckning av tjugotvå affärstomter intill municipalsamhället. Av dessa äro för närvarande sex bebyggda och tre väntas bli det inom

kort. Ungefär i samma veva avstyckades åtta tomter vid Grebo och ytterligare tjugofem på det äldsta egnahemsområdet, som kallas Fällhagskogen eller Bredgårdsskogen. På rekordsnabb tid eller på ett år bebyggdes dessa 1936—37, vilket för övrigt var det livligaste byggnadsåret i Boxholm sedan 1909. Året därpå avstyckades tretton tomter och 1940 sju. Och för närvarande pågår avstyckning av ytterligare nio inom samma område. 1940 började nya spekulanter uppträda på området söder om kyrkan och det resulterade i avstyckning i följd av tjugofem tomter. Av dessa ha över hälften

Överst Boxholms AB garage och brandstation samt försäljningschef M. Berglings nyuppförda villa. Därnäst det ombyggda valseverket och den gamla landsvägsbron över Svartån under ombyggnad. ÖC-fot.

Vissa år har byggnadsverksamheten varit särskilt livlig. Så var som vi redan nämnt fallet 1909 och några år framöver. Efter uppsvinget 1936—37 inträdde en viss stagnation, som varade till i följd för att i år repa sig. För närvarande äro omkring 250 tomter bebyggda, varav 150 med egnahem. Jägmästare Otto Edlund, som välvilligt stod Correspondentens medarbetare till tjänst med dessa uppgifter, är glad åt att kunna konstatera, att de senaste årens tillskott på bostadsfronten i Boxholm äro av genomgående hög kvalitet.

Boxholms AB har på allt sätt understött och underlättat byggnadsverksamheten och bostadsproduktionen. Så har bolaget bidragit med virke till avsevärt reducerade priser och dessutom ett kontant bidrag med 2.000 kr. pr egnahem. Bolagsledningen erbjöd sig även att bygga upp tio egnahem och sälja dem till mycket facilt pris, men underligt nog, var det ingen spekulant. I alla tider har vatten- och avloppsfrågan i Boxholm varit ett brännande problem med undantag för municipalsamhället. Ingenting gjordes heller åt saken förrän 1933, då under lågkonjunkturen och arbetslösheten frågan löstes för det första egnahemsområdet. Av efter det året tillkomna egnahemsområden ha samtliga utom Grebo fått vatten och avlopp.

1937—38 anlade municipalsamhället ett vattenverk baserat på grundvattnen, som är både rikligt och förstklassigt. Egnahemsområdet söder om kyrkan har likaledes fått eget vattenverk även här baserat på grundvattnet med filtreringsanordning, varigenom vattnet, som framgår av analys, fyller mycket högt ställda fordringar. Boxholms AB har under senare år följt tidens krav och vid anläggandet av de nya egnahemsområdena alltid åtagit sig kostnaderna för anläggande av vatten och avlopp samt vägar.

Vad de sistnämnda beträffar, så voro de allmänna vägarna ända till 1905 i ett fruktansvärt skick. Det året togos de värsta backarna bort. 1914 företogs en enligt nutida begrepp mycket dålig makadamisering. Även om galoscherna fastnade, så var det dock en förbättring. Utåt hade Boxholms vägar ett stadgat dåligt anseende. 1927 upprättades ny plan på stensättning, vilken lyckligtvis inte kom till utförande. När planen reviderades tio år senare, framlades ett radikalarare förslag med större vägbredd, trottoarer, mindre backar och bättre vägtana.

Inom bruksområdet pågår just vid Stav järnmalm, som för närvarande medarbetarens besök byggandet av en gott som uteslutande går på en ny bro över Svartån, vilken skall ersätta den, som byggdes 1785, den s. k. Gustav III:s bro. Den bro, som nu bygges av vägdistriktet, har tillkommit i viss mån efter samråd med riksstyrelsens antikvarieämbetet, som godkände rivningen av "kungabron" under förutgående sätning, att granitfasaderna från denna även fino pryda den nya bron. Och de gamla granitfasaderna till sin form bibehölls.

Boxholms AB har även i år planerat fortsatt det nybyggnads- och moderniseringsprogram som upplades 1934. Bruksdisponent Jonas Hult stöder beredvilligt medarbetaren till tjänst med några upplysningar härom. I som nu pågår är byggandet av stora vattenkraftstationen, som omfattar det s. k. Stora bruksfallets ständiga utbyggnad. Det rör sig om en fallhöjd på 25 meter, och hela läggningen är nedsprängd i berget, väl maskinernas läge som den 500 meter långa avloppstunneln. Arbetet pågår mer än två år och beräknas vara färdigt nästa år vid den här tiden. Vidare pågår omfattande reparationer av mediam- och finvalseverket, vilket arbete påbörjades i följd och beräknas stå färdigt inom de närmaste månaderna. Verkets ombyggnad med rationellare planläggning av pågående arbeten. En stor fördel är också, att detta betonghus i hög grad minskar brandrisken.

I detta sammanhang är det på sin plats att nämna några ord om ett annat omfattande arbete som pågår vid Stav järnmalm i Södermanland. Dotterbolaget, Stavs gruv AB, bryter järnmalm, som för närvarande medarbetarens besök byggandet av en gott som uteslutande går på en ny bro över Svartån, vilken skall ersätta den, som byggdes 1785, den s. k. Gustav III:s bro. Den bro, som nu bygges av vägdistriktet, har tillkommit i viss mån efter samråd med riksstyrelsens antikvarieämbetet, som godkände rivningen av "kungabron" under förutgående sätning, att granitfasaderna från denna även fino pryda den nya bron. Och de gamla granitfasaderna till sin form bibehölls.

derniseringsplanen 1934 med ångkraftcentralen. Så ombyggdes sågverket helt och hållet efter branden på hösten 1939 och försågs med högmödrarna maskiner och anordningar. Såg-huset uppfördes av sten och betong och var i sitt slag det andra i landet av detta material. Nästa etapp var byg-gandet av en hypermodern snickeri-fabrik, där maskinerna med endast ett par undantag äro helt svenska. Vidare uppförde bolaget nytt mejeri, som li-kaledes är ytterst modernt och har en kapacitet av 15.000 liter mjölk om da-gen. Sedan byggdes en ny utmärkt praktisk ångtvättinrättning för indu-striens folk. Ungefär samtidigt bygg-des ett stort garage för bolagets per-son- och lastbilar, vilket därjämte in-rymmer bostadslägenheter och central-depå för lokalavdelningen av Röda korset.

Medarbetaren var i tillfälle att när-mare ta depån i betraktande. Den ligger under jorden och inga moderna tekniska hjälpmedel saknas. När man stiger in genom den gassäkra ytter-dörren har man på vänster hand luft-skyddscentralen och till höger central-depå med dess maskinella luftkondi-tionering. Här kunna skadade föras in och omhändertagas av läkaren, som har tillgängligt allt vad han behöver för operationer. Stöckprov i de män-ga välförsedda lädorna övertygar än mer om att här gjorts allt, som kan göras, för den händelse den stora olyckan skulle komma över oss. Röda korsets lokalavdelning är att gratulera till den förnämliga lösning denna be-tydelsefulla fråga fått. Boxholms AB har upplåtit lokalen och har liksom kommunen lämnat ekonomiskt bidrag för ändamålet.

Brandväsendet i Boxholm, en fråga som inte minst intresserar i ett sam-manhang som detta, är relativt väl-ordnat, men är för närvarande under nyorganisation för hela samhället. För sin del förfogar bolaget över en väl-organiserad brandstation, vilken för övrigt är förlagd till garagebyggnaden. Den är i första hand avsedd för bola-gets del, men brandkåren rycker givet-vis ut till undsättning inom egna-hems- och municipalsamhällets område, om så skulle behövas. Övningarna hållas varje vecka, och slangförrådet uppgår till ett par tusen meter. En finess är vattentillgången, stationärt belägen för provkörning av sprutorna, varav det finns tre stycken. Givetvis saknas inte heller slangtorn, vilket möjliggör rationell skötsel av slangarna, vilka i tider som dessa äro hart när oersätt-liga.

När man går på basesyn på Box-holmsbolagets domäner, har man det intrycket, att mycket göres för de an-ställdas trivsel. - Så har för att nämna ett par exempel tjänstemanna- och arbetarebostäderna reparerats och mo-derniserats. Arbetaremässen har lika-ledes undergått en fullständig för-vandling och är i sitt nya skick ljus och tilltalande. Det har tillkommit en källarytning, dit renseri och tillred-ningslokaler förlagts, samt skyddsrum, förrådskällare och pannrum. - I andra våningen finnes bostadslägenhet för mässens föreståndarinna, som här ha mycket huvudbry särskilt i ransone-ringstider som dessa. Cirka 85 man utspisas här enligt barsystem. Ett led i strävan att skapa ökad trivsel i ar-betet är också de anordningar som vid-tagits på de olika verkstäderna, för att nu inte tala om den vackra gåva-

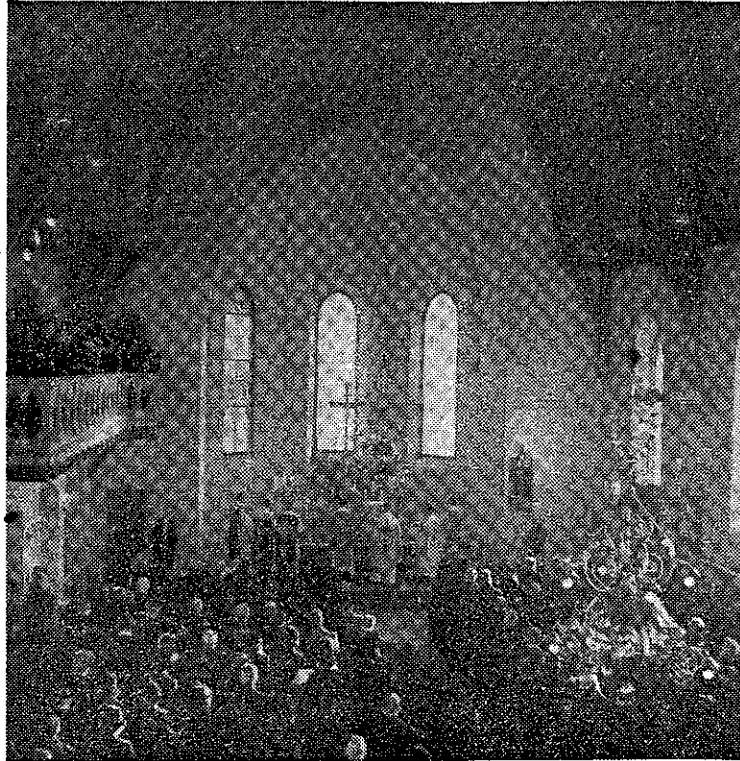
kelt grepp på skivan anropas alla.

Disponent Hult anförtror medarbe-taren, att bolagsledningen har mycket omfattande byggnadsplaner. Han an-ser sig dock inte för dagen kunna meddela något närmare om dessa, men att de, när de väl blivit verklighet, komma att radikalt förändra hela bruksområdets strukturer, det kan vi re-dan nu konstatera.

Sommar-Fest

anordnar Logen 512 Engelbrekt lördag-sen och söndagen den 7 och 8 aug. i Folkets Hus och Park. Många olika anordningar och serverin-gar. MUSIK av Freja. 3794

ÖSTGÖTA CORRESPONDENTEN Måndag 1.12. 1941

Biskopen och de assisterande prästmännen vid altaret.

Boxholms kyrka har återöppnats

Förre ringkarlen C. J. Carlsson hedrad för 30-årig tjänst

Efter restaureringen återinvigdes på söndagen under högtidliga former Box-holms kyrka av biskop Andra. Långt före invigningsaktens början var kyrkan fylld av församlingsbor. Efter sammanringningen intogade de assiste-rande prästerna, företrädna av kyrko-vårdarna och efterföljda av biskopen, och togo plats runt altarringen med biskopen framför altaret. Detta var vackert smyckat med blommor och le-vande ljus. De assisterande prästmän-nen voro kontraktsprostarna Nordin och Dahlquist samt pastorerna Wigdahl, Blåvik, Ahlén, V. Eneby, Cnattingius, Ekeby, Alm och Johans-son, Boxholm.

I sitt invigningstal utgick biskopen från Uppb. 25: Se jag gör allting nytt. De assisterande prästerna läste var sitt bibelord, varefter biskopen förrättade bön och välsignade templet. Akten av-

slutades med Fader vår, varpå kyrko-kören sjöng Sköna tempel, Herrens bo-ning av Otto Olsson. Vid den därpå följande högmässan förrättades före predikan altartjänst av prostarna Nor-din och Dahlquist och efter densamma av pastorerna Alm och Cnattingius. Predikan hölls av pastor Alm.

Efter gudstjänsten lämnade pastor Alm en kort redogörelse för den nu av-slutade restaureringen och framförde församlingens tack till kyrkorådet, byggnadskommittén samt entreprenö-rerna. I samband med restaureringen har kyrkan fått mottaga en del dona-tioner. För dessa och tidigare dona-tioner framförde pastor Alm försam-lingens tack. Till slut framförde bi-skopen ett tack till f. d. ringkarlen C. J. Carlsson, som efter 30-årig tjänst som ringkarl i fjol lämnade denna tjänst. Biskopen överlämnade samtidigt en gå-va från församlingen.

Rinna moderniserar skolorna och avslutar kyrkorenovering

En grundlig översyn av skolor och lärarbostäder hör till de angelägenheter vi gärna vill ha ombesörjda medan vi rör oss själva innan kommunsammanslagningen, framhåller nämndeman Kari Arnell, kommunalnämndens ordförande i Rinna sedan 1922. Vi

har en del brister att bota på det området, och man vet aldrig hur det blir med sådant, då frågorna skall lösas i större sammanhang.

Vi har i mindre skala erfarenhet av att det kan vara svårt nog att sammanjämka intressena för olika delar av en vidsträckt kommun. Rinna har sin bebyggelse koncentrerad till de nordligaste och sydligaste delarna av den långsträckt socknen med glesbygd däremellan. När kommunen t. ex. nyligen beviljade anslag till ett bastubygge i norra delen, som icke kan bli till någon glädje för dem som bor i andra ändan av socknen, måste vi samtidigt ge ett motsvarande anslag till den kanten. De pengarna lär i sinom tid komma att användas inte till bastu utan till någon samlingslokal.

Småskolan vid Mossebo är bristfällig, trång och omodern, utan centralvärme och vattenledning. Den skulle ha moderniserats för flera år sedan, och ritningar finns, men då hade vi svårt att få pengarna att räcka till och inte heller gick det att få byggnadstillstånd. Nu hoppas vi det skall ordna sig inom den allra närmaste tiden. Lärarinnobostäderna både vid kyrkskolan och i Mossebo behöver också renoveras, och vi väntar tillstånd när som helst. Det är främst värmeledning och sanitära anordningar det gäller.

Blir dessa saker ordnade, så kan Rinna gå väl rustat in i den större kommunala gemenskapen. Kommunens finanser befinner sig numera i utmärkt skick, skatteunderlaget är betryggande och utdebiteringen så låg som 4:70.

Kantor Henry Öberg vid den gamla fina orgeln, som han hoppas få tillbyggd och renoverad

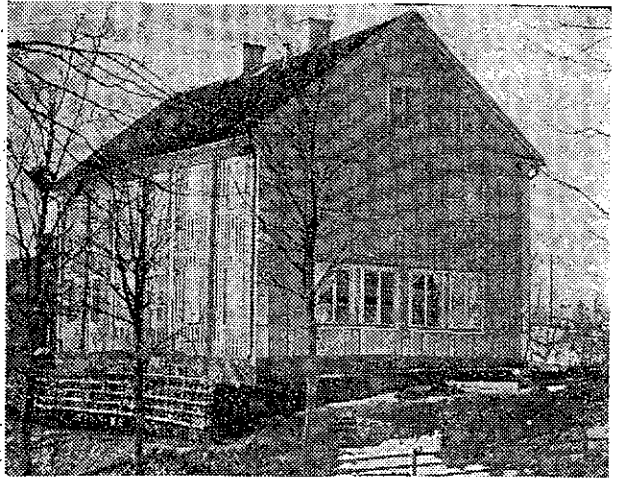
ÖC-foto

Vad socknen håller på att få ont om är folk. Vi är 825 personer nu, konstaterar kommunalordföranden, när jag började som ordförande var vi över 1.100. Rinna är ju en ren skogs- och jordbrukskommun. Den enda antydning till industri som finns är ett litet sågverk. Förr bodde det ganska mycket folk på torp och lägenheter på häradsallmanningen, men alltför flyttar därifrån. Ganska många stugor står redan öde.

Trångt i skolan

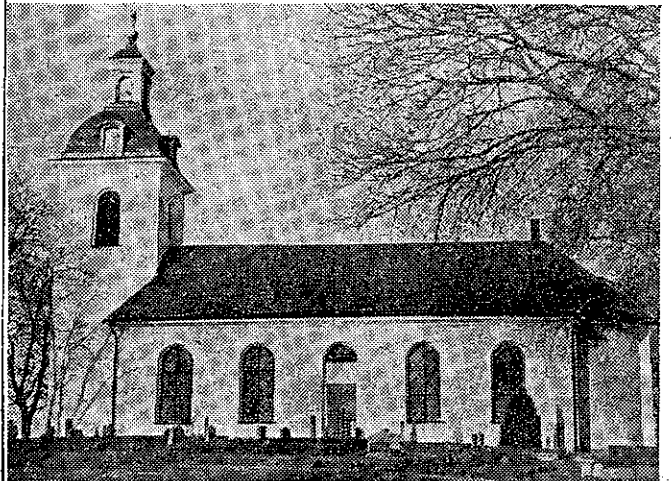
Att skolan just nu har det lite besvärligt med lokalerna, vitsordas av kantor Henry Öberg. Skolformen är heller inte den bästa. Man har varannandags-

läsning, så att kantorn undervisar de lägre klasserna i folkskolan ena dagen och de högre den andra. Den ena avdelningen är så stor att trängseln i skolalen är ganska svår. Någon bättring i dessa avseenden kan dock inte påräknas förrän efter den nya kommunindelningens genomförande. Skolformens ändring får anstå tills den kan genomföras i enlighet med vad som gäller i storkommunen i övrigt. Och lokalerna kommer att räcka till, om högsta klassen skjutsas till någon centralskola. Därför är det inte aktuellt med något nybygge, endast modernisering samt översyn av lärarinnobostäderna.

Kyrkskolan får till det yttre bli som den är, men invändigt skall huset moderniseras

ÖC-foto

Kyrktornet skall repareras och koppartäckas

ÖC-foto

Kyrkorestaureering

Kantorn väntar ändringar och förbättringar även i kyrkan. Elektriskt ljus och orgelfläkt har installerats i vinter, och inom den närmaste tiden skall också klockringningen elektrifieras. Sedan återstår översyn av tornet, som behöver repareras och putsas och skall förses med kopparbeklädnad på överdelen. När detta är utfört, kommer kyrkan att vara i fullgott skick för lång tid framåt. Den restaurerades grundligt för tjugofem år sedan, och värmeledning installerades på 1930-talet. De pågående och planerade förbättringarna kan ses, som sista ledet i den 1925 påbörjade restaureringen.

Värdefull orgel bevaras

En sak återstår dock att göra i kyrkan. Orgeln behöver renoveras och byggas ut. Det yarken är eller bör vara tal om att ersätta den gamla orgeln med en ny. Det gamla verket är mycket värdefullt, det enda i Linköpings stift orört bevarade av den stockholmske orgelbyggaren Gustaf Andersson och förmodligen de klangskönaste han byggde. Gustaf

Andersson hade, i en tid då det klassiska svenska orgelbyggeriet gått starkt tillbaka, på uppdrag av de centrala musikaliska myndigheterna rest utomlands för att lära konsten. Tillsammans med en jämnårig yrkesbroder införde han en ny orgeltyp, som ganska avsevärt skilde sig från de något äldre orglar av bl. a. mästare från Linköpings stift, av vilka inte så få finns bevarade. Anderssons orglar var mer "romantiska" med mörkare och vekare klang, utan att dock på något sätt likna de senare vanliga "orkesterorglarna" med deras stråktion. Rinnaorgeln är en typisk representant för Gustaf Anderssons orgelbygge och bör som sådan bevaras.

Orgelns möjligheter är dock alltför begränsade för nutida anspråk. Den har bara en manual och bihangspedal. Därför vill kantor Öberg och många med honom att den skall byggas till och samtidigt renoveras, så att de hittills utomordentligt väl bevarade stämmorna kan stå bi länge än. Pengar för detta ändamål har satts undan de senaste åren, så att man nu har en inte så liten summa att börja med.

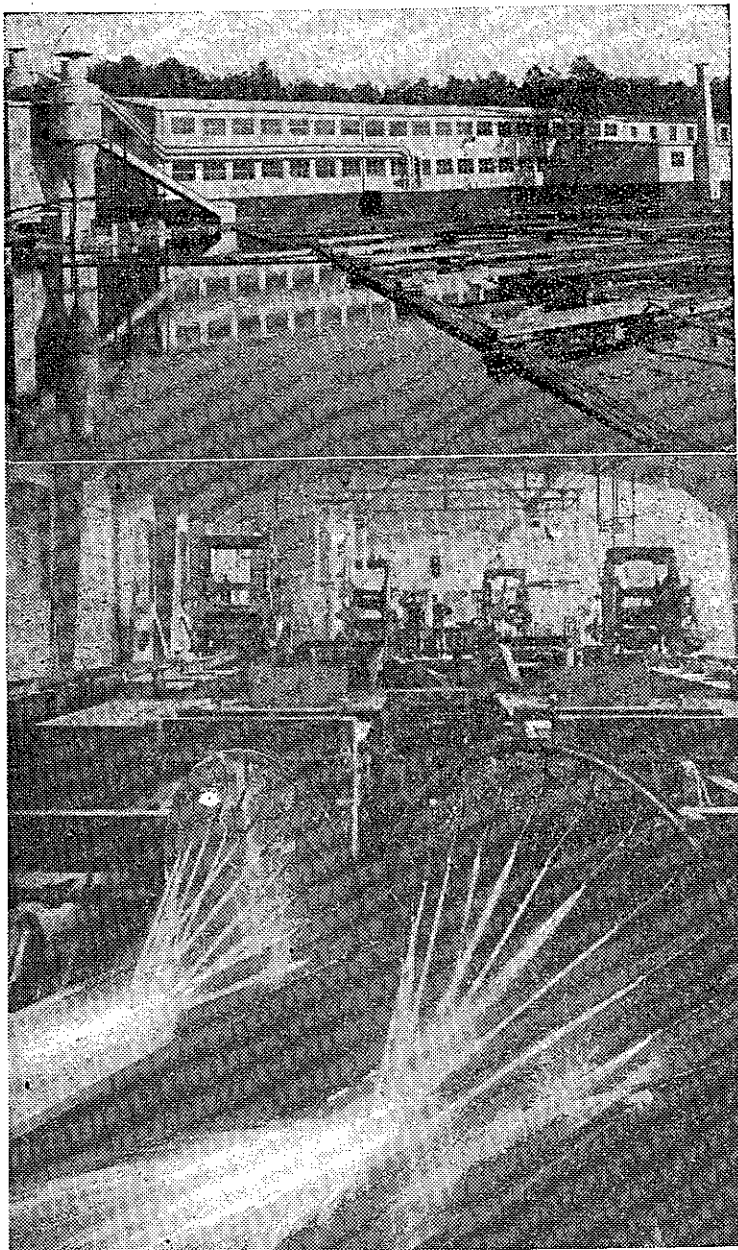
Ett högmodernt sågverk i Boxholm

Tidsenlig byggnad av betong och tegel

I början av oktober förra året hem-söktes Boxholm av en förhärjande eldsolycka, då det 50 år gamla sågverket lades i aska. Redan brandkvällen kunde bolagsledningen vid förfrågan meddela att ett nytt sågverk med det snaraste skulle uppföras. Platsen utvaldes till något närmare timmermagasinet för att undvika en onödigt lång timmerränna, och arbetet påbörjades omedelbart. Byggnadstiden har av oförutsedda anledningar, bl. a. stark kyla i vintras, fördröjts några månader. Sedan någon tid tillbaka står emellertid det hypermoderna sågverket färdigt och driften är nu i full gång. Byggnaden, som upptager en yta av 700 kvm., är uppförd av betong och tegel; ett av de få sågverk i vårt land, som är uppfört av detta material. Lokalerna motsvara fullt tidens krav på ljus och trevnad. Sågen utgöres nu av 4 ramar varav två timmertagande i stället för tidigare tre, men årsproduktionen beräknas bli densamma, nämligen c:a 10.000 standard vid drift med enkelt skift. Genom långt driven mekanisering har personalen minskats, och inom sågens väggar är numera endast fjorton man sysselsatta. Långa transmissionsledningar ha undvikits, och de olika maskinerna ha så långt sig göra låter direktkopplats. Bland de tekniska nyheterna märkes först den spolanordning timret får passera sedan det lämnat timmermagasinet. För att befria timret från event. sand och dylikt ut-sättes detsamma nämligen för kraftig vattenbesprutning med 12 kg. tryck.

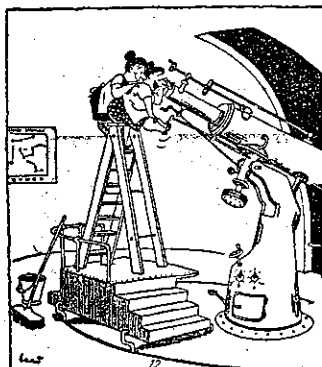
Det sågade virket dirigeras sedan på transportband och avfallet dels tuggas sönder för användning som bränsle i den närbelägna ångkraftcentralen och dels fraktas till kolgården för att kolas. Den kuranta varan transporteras på en c:a 100 meter lång transportrem till sorteringsverket. Under sin färd dit passerar det en dimbildningsapparat och undergår däri impregnering för att motverka virkets blånad.

Huvudentreprenör för bygget har varit AB Skånska cementgjuteriets Jönköpingsavdelning. Maskinerna, som helt äro av svensk tillverkning, ha levererats av AB Bolinder-Munktell, Eskilstuna. De elektriska installationerna ha utförts av ASEA och de olika transportanordningarna av ingenjörfirman, Einar Eriksson & Co., Stockholm. Dimbildningsapparaten har levererats av Tornborg & Lundberg AB., Stockholm, och riktljusappara-

Nya snickerifabriken, vilken tidigare beskrivits i ÖC, samt därunder en interiör från nya sågen och en anordning för att spola stockarna rena
Foto: O. Stenberg, Boxholm

I kikaren

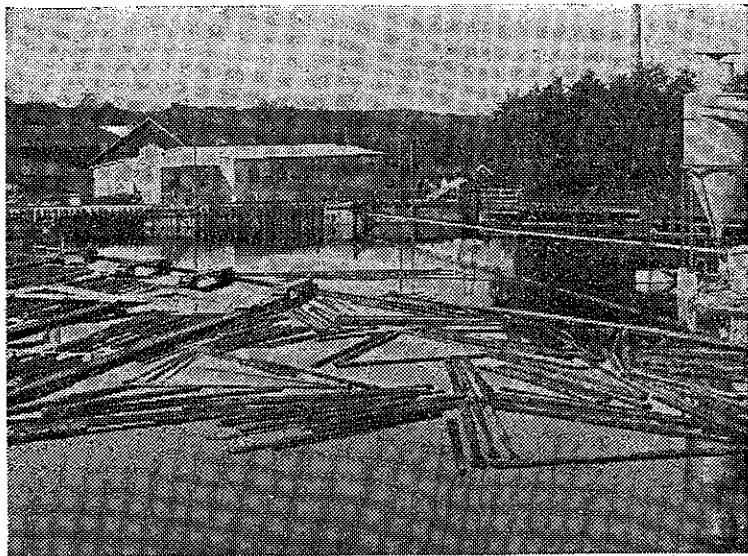

— Nu är jag spänd på om dom

Förundransvärt

— Vill du verkligen påstå, att du hellre vill ligga med huvudet i min systers knä än att sparka

Den nya sågens exteriör

Foto: O. Stenberg, Boxholm

Visboken

Det hände för tio år sedan, att en visa som började "En liten fågel satt en gång..." efterlystes i en insändare i Svensk lärartidning. En lärarinna i Linköping kände igen visan och besvarade efterlysningen. Pr brev knöts kontakt mellan den som frågade och den som svarade, och brevväxlingen fortgår än i dag. I torsdags efterlyste "Tre systrar" samma visa i Correspondenten, och samma lärarinna — hon har nu med ålderns rätt dragit sig tillbaka — har tagit tillfället i akt att än en gång få upplysa om hur visan fortsätter. Hon gör det med den största glädje, ty, säger hon, den visan har färg och mening, och har man hört den sjungas av klara barnröster, så glömmar man den inte. Och skulle de tre systrarna vara intresserade av andra barnvisor, så står hon gärna till tjänst. Hon har samlat ett par hundra sådana.

För övrigt tycks visan vara uppskattad och flitigt sjungen, ty det har också kommit andra svar till "Tre systrar", nämligen från fru N. B., Linköping, fru S. M., Mjölby, H. och A., Sya, A. S., Linköping, 88-åriga G. A. N., Västervik, och H. T., Godegård, och dessutom i form av flera anonyma bidrag. Här är visan:

En liten fågel satt en gång
och sjöng i furuskog.
Han hade sjungit dagen lång
men dock ej sjungit nog.

Han satte sig i högsta träd,
som uti skogen fanns,
ty solen skulle just gå ned,
han ville se dess glans.

Det finns i skogen mörka snår,
där träden växa tät,
och jägarn med sin bössa går,
han siktar snabbt men rätt.

Han går på lur, han kryper ned,
han smyger tyst omkring,
han ser mot skogens högsta träd,
det gör väl ingenting.

Och liten fågel sjöng så glatt
i sommarkvällen klar,
han ville tacka Gud för att
så fri och glad han var.

Han sjöng och drömde icke om
hur vitt den sängen ljöd,
tills skyttens säkra kula kom,
och sångaren var död.

Vi gråter du? Nej, denna gång
en får ej fallas bör,
ty den, som dör i sol och sång,
han lever, fast han dör.

Att dö en sådan aftonstund
som denna, mild och klar
med blicken fäst på solens rund —
ack, sångarn lycklig var!

86-åriga fru Emma Kling, Källarhem, Fornåsa, är omtalad i bekantskapskretsen för sitt sällsynt goda minne, som också rymmer många gamla visor från barndomen. Bland dessa är en visa, som handlar om en verklig vargavinter för mer än 70 år sedan. Den lyder så här:

En sådan vinter man aldrig skådat
på tjugu, tretti, ja fyrti år,
ty jag har frågat båd' ung och gammal,
men knappast den, som bär gråa hår,
kan minnas maken till denne Bore
och denne kung i sin vita skrud.

Uti november han tog sin början,
det var den trettonde, minns jag väl.
Och själva vargen, den stygge satan,
har troll'n kommit hit på is.
Han tänkte säkert att bota skadan
och spela rull på sitt finska vis.

Han tänkte knipa en gammal gumma,
men i det stället han knep en so.
Och jag försäkrar att frampå sommarn
han ej försummar att ta en ko.

Resten av visan har fru Kling glömt — kanske någon annan kan fortsätta? I alla fall minns hon en del omständigheter kring visans tillkomst. Vintern 1874 var mycket svår, berättar hon. Isen låg över hela Vättern, och fyra vargar gick över västgötalandet till Stenavadet i Motala och uppehöll sig senare bl. a. i Kristberg, där de härjade vådeliga bland tamdjuren. Den vintern tog knektarna med sig skarpa skott från Malmen att skjuta vargarna med, och särskilt var det en knekt med namnet Karsk, som gick och lurpassade på vargarna. Det gick många historier om dem. En gammal gumma från Björka var på väg längs Björkagatan för att sälja granris i Motala. Hon var nära att bli tagen av vargarna men räddades av en bonde, som med ett vedlass var på väg till Motala. Han slängde upp gumman på lasset och lyckades hålla vargarna på avstånd.

SALJANDE

— Se här en äkta näsduk av silke. Den är så tunn och fin, att när frun snyter sig i den, får frun

Ekeby kommunalfullmäktige sammanträdde på lördagen, varvid sessionssalen i nya kommunalhuset för första gången togs i bruk. Ordföranden, riksdagsman F. O. Ericson, erinrade i sitt hälsningsanförande om dagens betydelse för kommunen. Någon detaljerad skildring av de nya lokalernas tillkomst och kostnaderna för dem ville tal. icke nu lämna, det finge anstå till den särskilda invigning av huset, som senare är avsedd att äga rum. Under förhoppning att ledamöterna skulle trivas i sitt nya hem önskade han dem välkomna till det första sammanträdet där.

En granskningsnämnd för mantalskrivningen och folkräkningen på elva personer och med komminister Harry Alm som ordförande valdes. Direktiörens för kristidsförbundets förslag till fördelning av kostnaderna för kristidsnämndens verksamhet godkändes. Enligt detta skall Ekeby landsbygd, Åsbo och Blåvik gälda tillsammans 70 procent av kostnaderna med fördelning efter invånarantalet, medan resterande 30 procent skola betalas av Ekeby för Boxholms tätbebyggda samhälle. Det ansågs att en kostnadsfördelning direkt efter invånarantalet för de olika kommunerna ej bleve rättvis med hänsyn till det betydligt större arbete, som åvilar nämnden för landsbygdsdelen av förbundets område. För förflyttning av Boxholms saluhall, som hädanefter skall begagnas som materialbod m. m. för kommunens räkning, ställdes till kommunalnämndens förfogande ett belopp av intill 3.000 kr. Nämnden fick även i uppdrag att låta verkställa förflyttning av den av kommunen inköpta hanvaktstugan vid Hester och anslags för detta ändamål en summa av högst 2.500 kr.

Dagens mest brännande fråga gällde de gamla kommunalhusets öde. Huset försålles på sin tid till tvenne affärsmän i Boxholm för ett mycket facilt pris under förbehåll för "utvidgning av köparnas merkantila verksamhet", enligt köpekontraktets ordalydelse. Nyligen ha emellertid de båda köparna i sin tur och med avsevärd vinst försålt fastigheten till en privatperson, som enligt förjudande skulle omändra huset för bostadsändamål. Kommunalnämnden föreslog nu att tillställa vederbörande en skrivelse med fordran att kontraktets bestämmelser uppfyllas eller att i annat fall köpet skall gå tillbaka. Hr Edvin Johansson ville att vid ev. eventuell återgång av köpet kommunen skulle i egen regi låta inreda bostadslägenheter i fastigheten för avhjälpande av den rådande bostadsbristen. Fullmäktige beslöt i enlighet med nämndens förslag samt att därjämte eventuellt resa skadeståndskrav.

Till ledamöter av familjebidragsnämnden fastställdes ett arvode av 4 kr. per sammanträde. Åt kommunalnämnden uppdrogs att efter införskaffande av upplysningar från andra jämställda kommuner bevilja ordföranden i samma nämnd ett arvode av intill 70 kr. per månad för hans arbete under innevarande år. Luftskyddschefen hade gjort framställning om utseende av ett kommunalt ombud att biträda honom vid handläggning av vissa luftskyddsfrågor. Efter en stunds diskussion beslöt fullmäktige lösa frågan genom att ålägga luftskyddsnämnden att inom sig utse en ordförande, som i

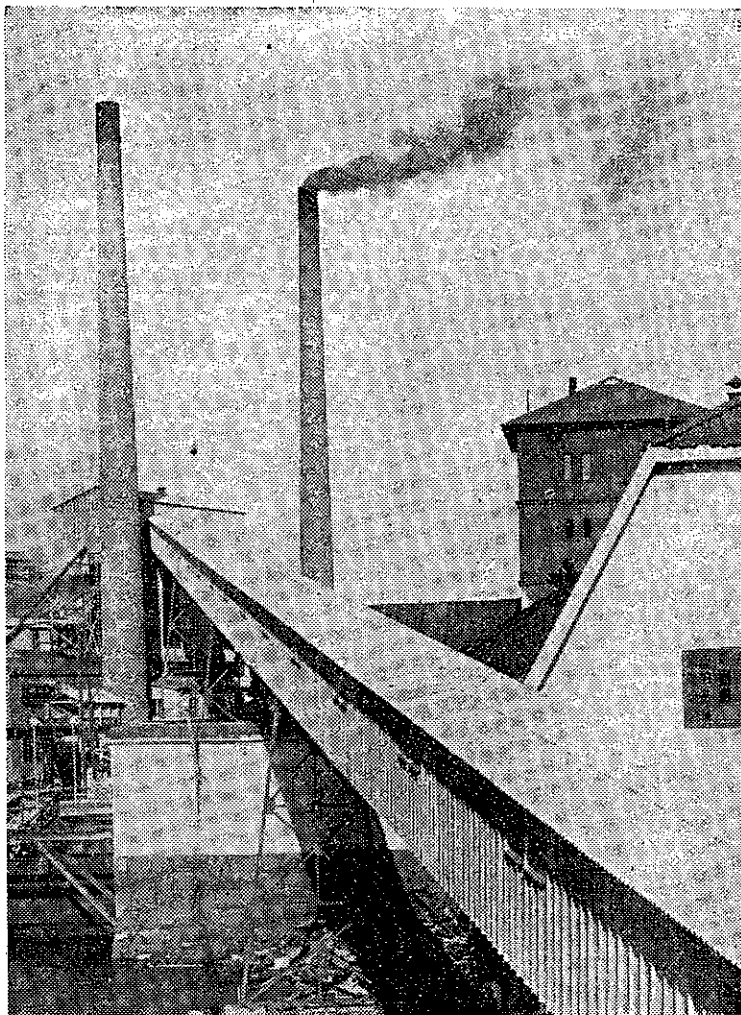
Avfall från såg och skog blir prima bränsle

i Boxholmstork

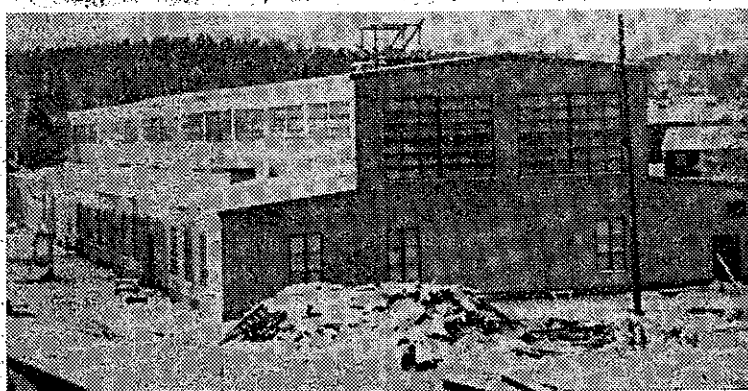
Under det senaste året har vid Boxholms bruk pågått ett omfattande nybyggnadsarbete för industriens räkning och stora planer på ytterligare utvidgning och därmed höjning av järnverkets kapacitet föreligga. I Boxholm liksom på andra platser har man under krigsåren haft och har fortfarande stora svårigheter med bränsleförsörjningen. Träbränslet har fått ersätta stenkolen i stor utsträckning, och så kommer även att bli fallet i framtiden. Bränslet som består av s. k. flis, måste dock för att lämna ett gott resultat genomgå en torkningsprocedur, varigenom fuktighetshalten nedbringas.

En sådan torkanläggning är nu uppförd i Boxholm och beräknas kunna tagas i anspråk inom den närmaste tiden. Anläggningen torde vara den största och modernaste i landet. Avfallet från det egna sågverket kommer hädanefter att passera genom flistorken. Torken är placerad i martinverket och till detta går en över hundra meter lång transportör från sågen. Avfallet placeras först i en större "ficka", som rymmer 150 kbm. och går sedan till torkning, som försiggår i en roterande trumma i vilken inpressas varma rökgaser, alltså ren avfallsvärme. Men det är inte endast avfall från sågverket, som kommer till användning. Från brukets skogar kommer man även att använda avfallsprodukter, som efter torkning blir ett bra bränsle. Självfallet kommer denna flistork att medföra lättnader i bränsleförsörjningen. En annan fördel är även att man kan få fram ett bränsle, som är så gott som helt fritt från svavel och fosfor och detta i sin tur möjliggör framställning av bättre kvaliteter.

För två år sedan brann ladugården i Boxholm och endast yttermurarna återstodo. Dessa ha nu fått bilda grundstommen till det nyuppförda tackjärnsgjuteriet. Byggnadens storlek är 70x20 meter och inredningen är fullt modern med stora utrymmen och med hygieniska omklädnings- och toaletterum för personalen.

Den långa transportören leder till flistorken, som synes mellan skorstenarna
Foto: Stenberg

Det nya tackjärnsgjuteriet

ÖC-foto

Effektiv impregneringsmetod gör träet motståndskraftigt mot röta

Vid Runneberget, söder om industrierna, har anlagts ett impregneringsverk

vari impregnering av trävaror och timmer skall försiggå. Undersökningarna med att arsenikimpregnera trä så att det skulle bli motståndskraftigt mot röta gav år 1940 ett utmärkt resultat och 1944 beslöts att anlägga ett impregneringsverk enligt den s. k. Bolidenmetoden i Boxholm. Impregnering av trä har blivit en mycket betydelsefull sak och stor vikt lägges vid att behandlingen blir fullt effektiv. Många olika metoder ha under årens lopp använts för att skydda träet mot röta och enligt sakkunskapen var kreosotmetoden mycket tillförlitlig. I och med kriget upphörde dock all kreosotimport men lyckosamt nog släpptes ungefär samtidigt en ny svensk metod ut i marknaden och det är denna metod som kommer att användas i Boxholm. Vid impregneringen instuvats träet i en kraftig järncylinder, som tillsluts hermetiskt, varefter luften pumpas ut till viss grad. Därpå införes en arseniklösning i cylindern, som sättes under några atmosfärers tryck några timmar. Den impregneringsvätska, som träet ej tagit åt sig pumpas ut och därmed är impregneringen färdig och träet tages ut för torkning under några veckor. Trots behandling med arsenik är träet efter torkningen fullständigt ofarligt för människor och djur. Man anser att impregnerat trä, som är placerat på platser, där förruttnelse lätt sker, kan klara sig minst fyrtio år.

Nytt industriområde vid Runneberget

Området kring Runneberget är avsett att bli plats för den blivande utvecklingen av industrien. Platsen är mycket lämplig för ändamålet då den har en för Boxholmsförhållanden ovanligt plan yta. Platsen gränsar mot det nya dubbelspåret Mjölby—Tranås, som för närvarande är under byggnad. Dubbel-spårsanläggningen kräver en ny järnvägsbro över Svartån söder om Boxholm. Denna bro kommer att förses med tre spår, varav det tredje blir ett s. k. industrispår. För att få bättre landsvägskommunikationer på båda sidor om ån bygger bolaget en bro över Svartån vid Strömslund och i anslutning till denna bro skall en ny väg anläggas till industriområdet. Som en kuriositet kan nämnas att denna sistnämnda bro är en klaffbro, som någon gång på 1930-talet låg över Slussen i Stockholm.

I planerna rörande ökningen av brukets kapacitet och rationalisering ingår även byggandet av ett nytt götvalsverk och event. även andra valsverk.

Parallellt med bangården kommer att uppföras en traversanläggning med ca 200 meters längd och en spännvidd på 30 meter under vilken lastning och lossning av brukets olika råvaror och produkter skola äga rum.

Bristen på bostäder

är fortfarande stor men man hoppas på någon lindring i sommar, då utöver den relativt stora bostadsproduktionen de senare åren, ytterligare 25 egnahemsvillor bli färdiga. Bolaget kommer fortfarande att intressera sig för bostadsproduktionen genom att lämna subvention för ytterligare 25 egna hem

Visboken

"Jag har en lantlig stuga..." efterlystes av "Elmari". Det visar sig vara "Slottet och kojan" av ingen mindre än Anna Maria Leנגren, och eftersom den sålunda finns tillgänglig på biblioteken, är det kanske inte nödvändigt att vi återger den här. "Slottet och kojan" är ett exempel på hur dikter av kända författare stundom införlivats med den till största delen anonyma folkpoesien. Ibland har de inte kunnat undgå att förvanskas under vandringen från uppskrivningsbok till uppskrivningsbok, dessa den äldre generationens ännu väl bevarade samlingar av ungdomens sånger.

Ur just en sådan uppskrivningsbok, tillhörig en äldre man i Linköping, har Kort och Gott-redaktören fått ta del av visan "Två blåklädda flickor", som efterfrågades i torsdagsidningen. Den har också kommit från Elin C—n och lyder så här:

Fast åren har dämpat mitt hjärtas glöd för mitt minne det livligt står, hur kärleken bragte mig sorg och nöd i ungdomens korta vår. — Från fjärrornas läppar kyssar jag tog men hjärtat var fritt ändå till dess på min ro jag bestulen blev av blåklädda flickor två.

Refr.:

De blondaste lockar föllo ned på den yngstas kind, hennes stämma örat smekte som susande sunnanvind. Den andra var svart som natten, då stjärnorna tindra klart. Och båda tjusade mig med sin fågring så sällsamt, så underbart.

Först ville den blonda min tro jag ge, men hon tog ej den hand jag bjöd. Förgäves jag bad henne varmt och ömt att dela mitt enkla bröd. Men stolt hon mig svarte att endast den vore värdig att henne få, som kunde guld och pärlor ge åt blåklädda flickor två. De blondaste lockar etc.

Till henne, den mörka, jag sedan gick och biktade kärlek varm. Jag äger ej guld, men ett hjärta jag har som slår uti trofast barn. Med stolthet hon svarte jag älskar blott den

som bär hjältenamn. Låt ära och rykte bekransa dig så öppnas för dig min famn.

Nu är jag gammal vorden, ensam jag går min stig. Aldrig kan jag förglömma de två som så nartrat mig. Ej gyllene skatter vann jag, ej fann jag årens spår. Bland minnen så sorgsen jag vandrar bland minnen så sorgsen jag går.

"Jag är övertygad om att många liksom jag först läser visspalten på Kort och Gott-sidan, när de sätter sig till ro med Corren — då blir det några minuters hälsosam utflykt i de goda minnas värld", skriver I. J. i Malmslätt. Med en sällsam tjusning minns jag de mörka höstkvällar, då mor stod vid spisen och kokte svartgröt till kvällsmat, lyst av en fotogenlampa, som hon ställt på en pall på spishällen. Då satt vi pojkar i rad på sofflocket och fördrev väntetiden med att gnola ramsan om "Gubben och gumman". Den lød så här:

Gubben å gumman skulle släppa vall gumman ho' ville inte mota. Men gubben to' gumman å slo'na i e' tall så talla fiög opp mä rota'.

Visan om tuppen, som efterfrågades den 12 mars av "Gammal tänt på landet", har klarats upp av O. Å. i Vreta Kloster. Det är hans mor som dikterat den för honom:

En liten visa jag nu vill sjunga, som röra kan både gamla, unga om tvenne tuppar i ständigt gräl om samma höna, de höllo väl. Fallulia lu, falliluttan lutt, tjo-hej.

Den stora tuppen han gav snart vika, han ville inte sin broder svika. Han hoppa' ner i en källarklugg och dränkte sig i en sötmjölksmugg. Fallulia osv.

Den lilla tuppen han går och gräter, han vill nu hava sin broder åter. Då kom en slaghök och honom tog, och bort till skogen med honom drog. Fallulia osv.

Vad som finns kvar av den lilla tuppen, sen höken nästan had' ätit upp'en, jo, bort i skogen uppå en sten, där finns ett huvud och två små ben. Fallulia osv.

Jag vill nu eder, som lyssnen, råda att inte göra som dessa båda. När hämnens timme för dörren står, alls ingen säker i världen går. Fallulia osv.

Och som avslutning i dag låter vi I. J. i V—by föredra ett "recept" från

1890-talet, säkert nyttigt att höra också för våra dagars unga flickor:

Om flickor förstodo vad dem är tillgodo och länder till ära, så skulle de lära att läsa och skriva och artiga bliva, att sy och att spinna, att väva och tvinna, att vispa sin kaka, att brygga och baka, att koka och steka, i stället för leka. Då vunne de tycken och prydnad och smycken brudgummar och männer, ty ungarne känner om hustrun är snäll. Men tröghet och lättja, och sturskhet och kättja inbringar i hushållet armod och gnäll från morgon och middag till afton och kväll. Minns detta, mamsell!

I ONÖDAN

Bilen rusade fram i full fart utefter landsvägen. I en kurva syntes plötsligt en man som gick med en bössa på axeln och följdes av en hund, som såg skral och eländig ut och släpade benen efter sig. Föraren tvtade av alla krafter men hunden rörde sig inte fortare för det. Hunden blev överkörd. Bilen stannade och en ur sällskapet steg ut och gick fram till mannen.

— Var det er hund?

— Ja.

— Det tycks som om vi skulle ha kört ihjäl honom?

— Ja det tycks så.

— Var det en dyrbar hund?

— Nej, inte vidare.

— Är ni nöjd med femtio kronor?

— Ja.

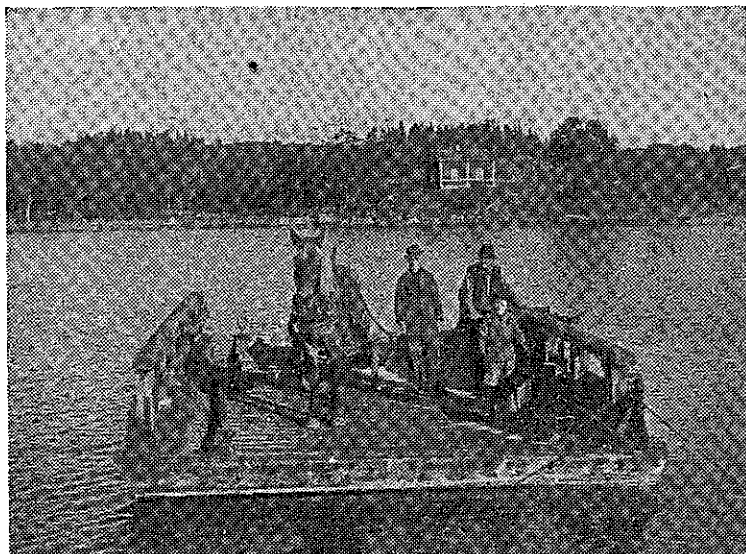
— Var så god, här är de. Jag är mycket ledsen att vi på det här sättet har förstört er jakt.

— Jag skulle inte gå på jakt, svarade mannen och stöppade de 50 kronorna i fickan.

— Inte gå på jakt, vad skulle ni då med hunden och bössan?

— Jag skulle gå bort i skogen och skjuta hunden.

Över 1,000 bilar om året över Sommen med sjöns enda färja

Färjan vid Sunds udde, som går över ett 195 meter brett sund i Sommen och över Torpön skapar förbindelse mellan sjöns östra och västra strand, kan förkorta färdvägen med flera mil

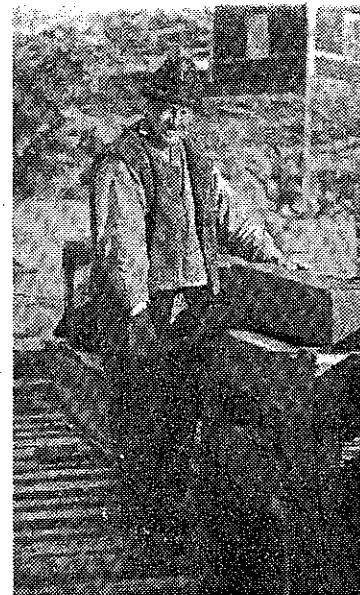
Sommens vikar och uddar sträcka sig över ett vidsträckt område. Många vägar leda ut på uddarna och sluta vid någon gård på yttersta spetsen. Från Ramfall går det t. o. m. en väg över en liten bro till Torpön, som är den största ön i sjön, och då denna väg i väldiga backar och sickackkurvor med underbar utsikt över fjärdarna slingrat sig norrut förbi Ramfall, stannar den vid Stensnäs vid ett sund med 195 meters bredd. Här går gränsen mellan Ydre och Göstrings härad och vägdistrikt. Någon bro har aldrig spännts över sundet, och så kommer väl heller aldrig att ske, men i stället har spännts en stålwire, längs vilken Sommens enda färja går från strand till strand och gör det möjligt för bilar och hästskjutsar att komma från Torpa till Blåvik utan att behöva färdas runt hela Sommen.

Sommartid är trafiken livlig, då många turister välja denna vackra väg över Sommen. En söndag under högsommaren i fjol tog färjan icke mindre än 28 bilar över sundet, och under hela året var antalet bilar 1,080, förutom alla hästskjutsar. Just nu kommer det emellertid inte så mycket bilar, dels för bensinrestriktionernas och dels för årstidens skull, och det blir inte så många turer om dagen för färjan. Men färjkarlen Oskar Karlsson får i alla fall ganska ofta lämna sin varma stuga på Sunds udde, åtminstone för att i roddbåten föra cyklister över sundet.

Färjkarlen Oskar Karlsson, som på lediga stunder även är skomakare,

får sin lön och sin stuga av de båda vägstyrelserna gemensamt, och några avgifter tillämpas icke på färjan. Oskar Karlsson fyller sextio år i dagarna, och i snart sju år har han skött färjtrafiken över sundet. Under denna tid har han varit med om litet av varje. Innan det bestämdes någon maximilast för färjan, tog man ombord så mycket som fick rum, tills det en gång hände att en lastbil med tegel följde med färjan till botten vid ena stranden. Lyckligtvis var det grundvatten då, så lastbilen försvann inte alldeles utan kunde bärgas i land och t. o. m. fortsätta resan för egen maskin. Men det lasset vägde sex ton, och efter den resan fastställdes en maximilast av tre ton. Det kan i alla fall bli tre personbilar, om de inte äro för stora. Före herr Karlssons tid påstods det att färjan en gång skall ha legat på botten på Torpösidan. Då var det några ungdomar på väg till en fest, som satte igång bilen innan färjan förtöjt, så att bakhjulen sköto ut färjan. Denna gick till botten och bilen efter, och chauffören och hans passagerare blevo osams och röko ihop i ett ordentligt slagsmål på bryggan.

Sedan några år finns det telefon över sundet till färjkarlens stuga. Innan den kom upp fick man höjta och skrika så gott man kunde, och eftersom sundet är nära 200 meter brett var det inte alltid röstresurserna räckte till. Nu är det egentligen bara en olägenhet med färjan, nämligen på vintrarna, då den ej kan gå för isens skull. Då borde det finnas ett anslag vid Ramfall,

Den snart sextioårige färjkarlen Oskar Karlsson

som talade om att färjtrafiken är inställd. Något sådant finns emellertid ej, och det har därför ofta hänt att bilister farit längs hela Torpön och fått vända vid sundet och köra tillbaka igen för att fortsätta resan runt sjön efter tre mils körning till ingen som helst nytta. Nu planeras emellertid stora saker beträffande färjan, och vi skall hoppas att en sådan skylt därvid också tas upp i programmet. Beslut är nämligen fattat om en ny färja över sundet. Denna skulle bli stor nog för att kunna föra över en lastbil med släpvagn och kunna taga en last av 10 ton. Den nuvarande färjan, som drives med handkraft och vevas fram, är visserligen ombyggd sedan vägen byggdes för omkring trettiofem år sedan, men den är dock från början gjord endast för hästskjutsar och männen äro inte beräknade för bilar. Och en motorfärja med fasta bryggor, som det så småningom skall bli, är dock mera ägnad att motsvara tidens krav och kommer kanske att bidra till att denna vackra väg blir ännu mera känd och omtyckt.

Cav

Lite festligt i trefligt sällskap. Frånskilda hustru Klara Nilsson i nr 30 Luntgatan var ånyo stämd för olaga ölserving i sin sons lokal. Det var inte många dagar sedan hon bötdes för dylik förseelse.

Klara Nilsson nekade som vanligt. Hon sade, att några "Vulcanare" köpt öl hos bryggare Andersson och sedan kommit till hennes bageri för att ha lite festligt och då hade hon serverat ölet, men inte alls sålt något.

— Jaså, sa polismästaren, skulle det festliga kanske bestå däri, att de fångert sällskap?

Klara hvarken erkände eller bestred, men hon nekade. Och polismästaren lofvade, att hon både skulle få höra och betala vittnen. Målet uppskötts därför.

Från industrisamhälle Boxholm.

Vi skola i detta nummer samt i nästa vecka lämna några korta anteckningar från Boxholms samhälle, det blir ju inga nyheter för Boxholms inbyggare, men vi drista oss att publicera desamma ändå.

Namnet Boxholm, med sin järnbruks- och sågverksrörelse, är ju väl känt inom Östergötland fastän Boxholm ligger i södra kanten av länet, det höres ju på talet hos inbyggarna att det är nära till Smålandsgränsen, därmed är ju inte sagt att man övergått till Smålandsdialekten. Boxholms järnbruk och sågverk erhålla, som bekant, sin drivkraft från Svartåns många betydande vattenfall. Genom de tätt efter varandra uppbyggda dammarna tvingas vattennassorna att passera turbinerna till de olika industriella verken och kraftstationerna.

Boxholm och Flemminge samhällen ha en vacker inramning av barr- och lövskog, planteringar vid de kringspredda bostäderna ge i somrardagar platsen en idyllisk prägel. Den från Mjölby till Tranås mitt igenom Boxholms samhälle ledande häradsvägen är mycket livligt trafikerad, men på grund av motortrafiken är det en plåga för dem som ha sina bostäder i dess närhet, till följd av det upprörda dammet och bensinlukten.

Något om Boxholms historia.

Av de få tillgängliga uppgifterna rörande Boxholms historia framgår att år 1598 blev riksrådet Lindorm Ribbing ägare till egendomen, vilken utgjordes av stora jordagods. Denna ätt var ägare till år 1778, då brukspatron O. Burén blev ägare. Egendomen har sedan tillhört den Burénska släkten, utom en del därav, som Boxholms aktiebolag köpte 1872. Själva huvudgården, Boxholms säteri, har under de senaste åren även inköpts av Boxholm a.-b. Järnbruket grundlades 1784, då bergskollegiet gav tillstånd att här anlagga två stångjärnshammare, klipp sax och skärverk. Då Boxholms a.-b. köpte Boxholms järnbruk, fanns smedja med tre lancashire- och två franche-comtehärdar, sex stångjärnshammare, ett plåtvalsverk, ett stångjärnvalsverk, en manufakturmedja med tio spik- och räckhammare, klippspiksabrik, hämmelsugn, tegelbruk, sågverk

Boxholms a.-b. tog nu som sin uppgift att utvidga sin industri. För samfärdseln mellan bruket och järnvägsstationen anlades 1890 elektrisk spårvägsdrift, den första i Sverige, fyra år senare hjälpkraft till valsverken. Sedan byggdes en gångjärnsfabrik, som hade god marknad, men där nedlades dock driften efter några år. Ett större martinverk byggdes med två smältugnar, som drivas växelvis. Så köpte bolaget 1912 även Flemminge järnbruk, som drevs i samma tempo några år framåt. Där fanns ett grovvalsverk, ett mycket bra finvalsverk, en smältsmedja med 10 härdar, reparationsverkstad m. m. Under den tid, som bolaget drev smältsmidet i både Boxholm och Flemminge smedjor, var där det största lancashiresmide i Sverige. Det var dock blott en tid, sedan slogs Flemminge järnbruk igen och Boxholms smältsmedja ombyggdes till nio härdar, men minskades snart till sju. Valsverket i Flemminge fick också skatta åt förgångelsen. I dess ställe byggdes ett stort modärnare finvalsverk under kristiden, vilket helt drives med elektrisk kraft. I gamla valsverket har anlagts ett galvaniseringsverk, där tunnplåt galvaniseras.

Den nuvarande industrin.

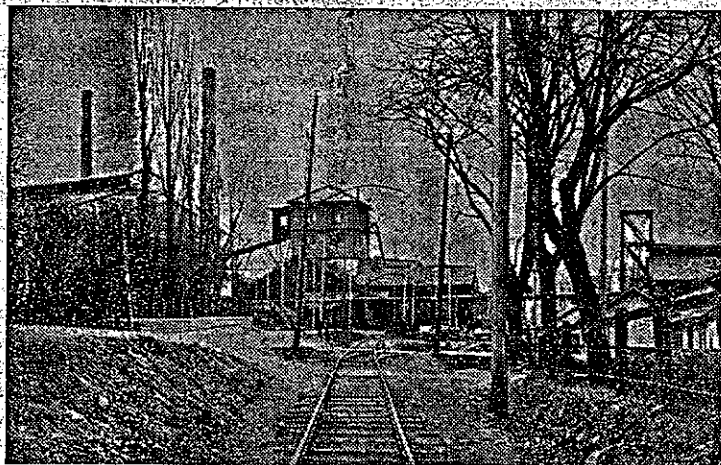
Här skall göras några mycket korta anteckningar om industrin vid Boxholm för närvarande. Den utgöres av en masugn, vars tillverkning användes för martinverket och smältsmedjan. Martinver-

ket har två smältugnar, som drivas växelvis. Här råder brådska och ändå är tillverkningen icke tillräcklig för valsverkens behöv. Midium och finvalsverket eller som det kallas övre verket, tillverka saljärn av olika dimensioner samt en del ämnesjärn till spikfabriken.

Plåtvalsverket drives regelbundet med tre skiftlag. Där tillverkas tunnplåt, varav en del galvaniseras i det av bolaget anlagda galvaniseringsverket, som drives tidvis. Plåten har en god marknad.

Flemminge finvalsverk är ett mera tidsenligt finverk, där största tillverkningen utgöres av s. k. trådvalsning, 4,9 mm., runt och grövre, men även andra klena dimensioner som fyrkant- och plattjärn göres; alltsammans saljärn. Detta verk drives helt med elektrisk kraft, som levereras från två kraftstationer. Grovvalsverket har den minsta driften och det beror väl på att det grövre saljärnet har liten efterfrågan. Tillverkningen i detta verk är mestadels ämnesvalsning till de förutnämnda valsverken och även vissa sorter till spikfabriken.

Smältsmedjan är inrymd under samma tak som grovverket. Smältsmidet kunde ju kräva sitt eget kapitel, men vi avstå vid detta tillfälle. Förut har nämnts om att bolaget hade det största smältsmidet i Sverige några år efter sedan man inköpt Flemminge bruk, men sedan har detta gått tillbaka undan för undan. Senaste inskränkningen skedde förra året från sju till fyra smälthärdar, som nu drivas med treskift och tillverkningen här sy-

Martinverket, masugnen, övre valsverket och plåtvalsverket

nes motsvara efterfrågan. De smältmeder som nu fingo sluta i smedjan, blevo utplacerade å andra arbeten på bruket. Spikfabriken, där endast klippspik tillverkas, drives blott fyra dagar i veckan. Gjuteriet och mekaniska verkstaden arbeta för industrins reparationsbehov. I förra gångjärnsfabriken är anlagt kallvalsverk, trädrageri och beteri, som drivas vid behov. Järnbruksdriften har ju varit särskilt dålig under en följd av år. Någon förbättring har ju inträtt, då det är fråga om martinjärnet, men lancashirejärnet har sämre marknad, som kända inte är gott att få bättre. Många saker spela nog in och järnbruksrörelsen bör nog följa med utvecklingen, likaväl som allt annat, så den får vad tiden kräver för densamma. Även bör det visas humanitet och förståelse för arbetarekårens krav för arbetets utförande.

Boxholms aktiebolag bedriver en omfattande träförädling, som man kan gott säga nästan har fördubblats under de senaste åren.

Genom en klok ledning med affärsgeni har denna industrigen vunnit god marknad. Från egna och även köpta skogar, som se ut att vara outtömliga, avverkas det som behövs, timmer, massaved, slipers, ved. Det gämsta kolas. I sågen äro fyra ramar i gång om dagen; på sommaren gå två även nattetid, samt finnes två eller tre småsågar, som förflyttas på olika platser, mera avlägset från Boxholm. Vid dessa sägas betydande mängder timmer. Avfallet kolas.

I hyvleriet äro två fortgående hyvlar i verksamhet, för olika sorters virkeshyvling, samt finnes ett justeringsverk för ohyvlat virke.

I snickerifabriken tillverkas i huvudsak byggnadssnickerier, men även andra snickerier utföras. Även har bolaget lantbruk och mejerirörelse.

Detta är några korta anteckningar om den nuvarande industrin vid Boxholm. Nu är det även på tal att anlägga en sulfatfabrik ovanför kolgården, detta är dock ännu inte bestämt. Likaså frågan

station för elektrisk kraft hänger även i det blå. Genom dessa anläggningar bleve det ju arbetstillfällen för många. Utan att det behöver framhållas, förstärk var och en att industrin vid Boxholm slakar en stor arbetarekår, varav den största delen är skiftgående, både på två- och treskift. Arbetarna vid industrin få arbeta hårt. Om man följer järnets och träets

förädling, så ser man med vilken brådska arbetet utföres, det är så uppdrivet, att arbetarna pressas till det yttersta för en hårt nedpressad inkomst. Särskilt en del av timpenningsarbetarna ha synnerligen låga timlöner, som väl behöfve förbättras. Ty dessa ha strävsamt och mångskiftande arbete.

Arbetarna vid bolagets industri äro till stor del uppfödda vid bruket och i omkringliggande trakter, men många ha också inflyttat från vitt skilda platser; dessa sistnämnda ha också numera blivit bofasta och känna säkerligen nu Boxholm som sin rätta hembygd.

Boxholms egnahemsförening

måste också omnämnas, och då särskilt nu, då den i år firat sin 20-åriga tillvaro. Medlemmarna, som byggt och gjort sina tomter i ordning, vore verkligen värda en belöning. De, som yeta hur denna plats såg ut före den tiden, och nu gå upp på någon hög punkt, så att hela egna hemsområdet blir synligt för ögat, se vilken stor förändring som här skett, man förvånas verkligen att människohänder kunna så förvandla ett jordområde som blott var ett enda stort stenröse, till mycket hördig och fruktbar och skön plats. De stilfulla och välvärdade egna hemmen (över 60-talet) ligga vackert inbäddade bland de planterade fruktträden. När man ser detta, varseblir man vad idogt och uppoffrande arbete kan åstadkommas. Intill egna hemmen har bolaget byggt ett dussintal bostadshus med två å 4 familjer i varje.

För några år sedan öppnade Boxholms a.-b. ännu ett område

Timmerö. Där har enligt uppgift redan 14 st. egna hem byggts och till flera stycken tomter ha köpare anmält sig, så att vid Boxholm slå många vakt om egna hemsrörelsen. Det är ett idogt folk som rätt sig hus och hem på detta sätt, de äro skickliga och flitiga trädgårdsmästare, som försöka utvinna det mesta möjliga av jorden och samtidigt få det så trevligt som möjligt. På sommaren saknas inte heller i trädgårdstapporna de vackra, icångfärgade rosorna och blommor i mängd med sin fina doft.

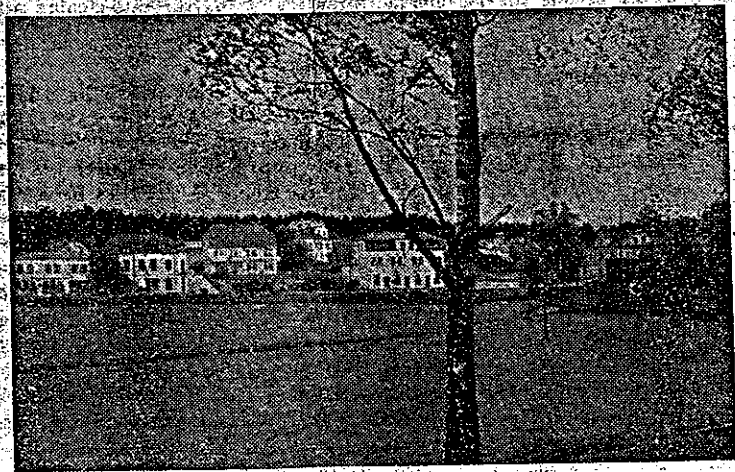
Förstaden.

Förstaden är en gammal benämning. Nu kallas den Boxholms municipalsamhälle. För omkring 82 år sedan funnos blott några få byggnader som till ex. å Sandbackadelen. Där fanns blott målare Hällbergs lilla bostadshus och verkstad. Det övriga var beväxt med furuskog. Denna sågades dock ned och tomter försälldes av Boxholms a.-b. De första som byggde torde vara gästgivare Jansson, Vedin och byggmästare Andersson samt Minerva. Här arbetade medlemmar av templet Rätt och sanning på sin fritid med schaktning och planering samt uppförde en lokal. När det hela blev färdigt, var glädjen i templet stor över att ha egen lokal. På den tiden arbetades det med liv och lust.

Sedan tillkommo flera föreningar och 1909 bildades en Folkets husförening, som inköpte templarlokalen till ett Folkets hus, vilket sedan undergått en del förändringar. Nu är ju hela Sandbackadelen bebyggd, likaså Skogalundsdelen. I den så kallade gamla förstaden har byggnadsverksamheten pågått. Invånarantalet i municipalsamhället uppgår till något över 700 personer.

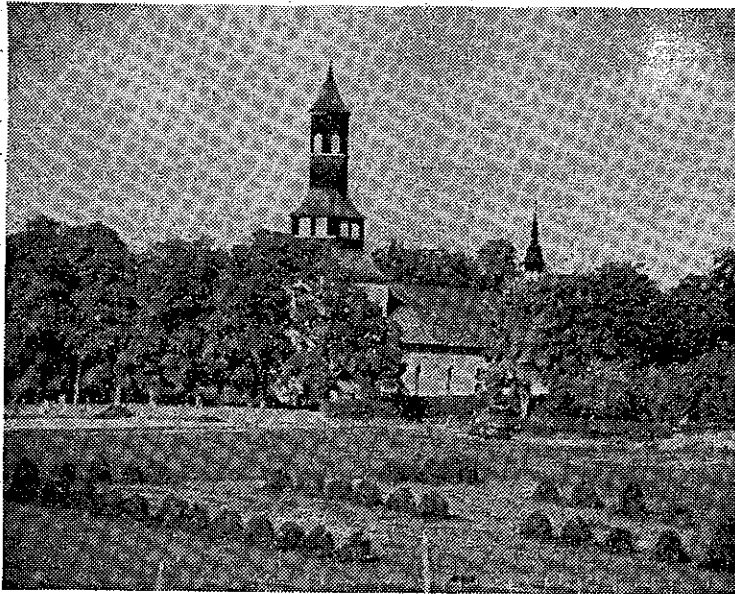
Likaså är det med arbetarebostäderna vid Boxholms a.-b.

Så ha vi den vackra kyrkoby vid Svartån, där brukskyrkan ligger högt på en kulle, som en väktare över denna del. Flemminge ligger längre ned i närheten av en stor grupp bostadshus, som även behos av bolagets arbetare. Här är en vacker plats numera. För övrigt ligga bolagets bostäder utplacerade litet varstans kring bruket. När man kommer på järnväg till Boxholm, ser man varken bruket eller några bostäder, utan man måste ta sig en lång promenad om man skall se industrianläggningarna och samhället som sådant, och då finner man att i somrardagar är Boxholm en vacker plats och man får icke döma hårt, då inbyggarna hålla vissa platser här för natursköna, detta utan att vara lokalpatrioter. Det är nog så att där man har sina bopålar, trivs man bäst och var och en älskar nog hembygden och hemmet, om det också är torftigt.

Christina Boxholm

Inför återinvigningen av Ekeby kyrka

Ekeby kyrka

Ett av vårt stifts många vackra tempel, Ekeby kyrka, står nu färdig att åter tagas i bruk efter en under de senaste månaderna verkställd värmein- stallation och rengöring. Sedan det visat sig att den vid 1926 års restau- ration inmonterade vedkaminen definiti- tivt tjänat ut beslöt församlingen efter noggrann utredning på kyrkostämman i september att införa elektrisk upp- värming av kyrkan och i samband därmed försöka få bort det soilager, som under årens lopp övertäckt de ur- sprungligen ljusputsade vägg- och tak- ytorna, vilka på sista tiden, i all syn- nerhet i kaminens närhet, framträtt i en alltför mörkflammig färgton. Se- dan dessa arbeten nu verkställt kom- mer kyrkan, som förut i korthet med- delats, att i morgon återöppnas av stiftets biskop.

Ekeby kyrkas ålder och tidigaste öden äro höljda i dunkel. Man vet blott, att den härleder sig från olika tider. Den allra äldsta delen, mitten- partiet, antages ha uppförts tidigast i slutet av 1100-talet, medan östra de- len, koret, med den därunder inredda Ribbingska familjegraven, riksrådet Peder Ribbing lät uppmura 1648. Tor- net, som ritats av Hårleman, byggdes på 1750-talet och kyrkan blev, sådan den till sitt yttre fortfarande framträ- der, färdigbyggd 1788.

Till sitt inre har kyrkan däremot efter sistnämnda tidpunkt åtskilliga gånger blivit föremål för ändringar och restaurationer. Större sådana verk- ställdes 1860—61, 1895 samt senast 1926, då man fick den nuvarande vack- ra och konstnärligt högtstående inte- riören.

Till kyrkans historia hör också den mångfald värdefulla och dyrbara gå- vor samt de stora donationer, med vil- ka församlingsbor och andra minnes- goda personer ihågkommit kyrkan. Där-

vid är det i främsta rummet släkten Ribbing, som gjort sig förtjänt av för- samlingens tacksamhet. Den största donationen är Ribbingska gravkors- kassan, som bestrider alla utgifter för underhåll och reparationer av koret. Bland mera värdefulla gåvor kunna nämnas nattvardskalken, altartavlan, målad av Ehrenstrahl, en 1926 reno- verad grön mässkrud och predikstolen.

De arbeten, som nu utförts, äro som nämnts av huvudsakligen två slag: elektrisk värmein- stallation och kyrkans rengöring från sot. För den förra är framdragen en högspänningsledning till en utanför kyrkogårdsmuren uppförd transformatorstation, som transformer- ar ned strömmen från 6,000 till c:a 400 volt. Den är av modernaste kon- struktion, synnerligen lättkött och omkopplingsbar för större och mindre effekt. Från transformatorn går en i marken nedlagd kabel för kraften till kyrkan. Dessutom finnes en annan ka- bel från lågspänningsledningen för be- lysning m. m. I vapenhuset är under trappan till orgelläktaren inrett ett rum för kontakter, säkringar och manövringsanordningar till samtliga element. I kyrkan är varje bänk försedd med ett under bänken befintligt värmeele- ment på 750 watt. Bänkelementen äro uppdelade i sektioner med åtta element i varje grupp. Koret har tvenne radia- torer på vardera 3,000 och ett på 1,800 watt och slutligen finnes i sakristian två element på vardera 1,125 watt. Elektrisk belysning har även delvis in- monterats, nämligen på och under orgelläktaren, i tornet och i vapenhuset, varjämte för ytterbelysning en lampa uppsatts över ingångsdörren på västra gaveln. Genom lågspänningskabeln fin- nes även möjlighet för en framtida in- stallation av elektrisk orgelläkt och ringning. Som entreprenör för de elek- triska anläggningarna står ASEA, som levererat all material. Arbetet är ut-

tionsbyrå, Anton Moberg.

Det andra huvudarbetet, rengöringen från sot, har i koret utförts av hr Da- vid Sundbaum, Linköping, och i kyrkan av målarmästare Gustaf Andersson, Motala, under överinseende av konser- vator Sven Sundbaum, Linköping. Syn- nerligen intressant är tillvägagångssät- tet vid detta arbete. För första gången i Sverige, i varje fall evad det gäller ett så omfattande arbete, har en i Amerika utexperimenterad metod, be- stående i guidning med gummimassa, kommit till användning. Man kan sä- ga, att sotet helt enkelt raderats bort ungefär som man raderar bort blyerts- skrift. På detta sätt och utan någon användning av vare sig borstar, vät- skor, eller annat har det särskilt i koret med dess värdefulla målningar ömtåliga arbetet lyckats utomordent- ligt väl och målningarna ha kunnat genomgå proceduren helt oskadda. Samtliga putsade ytor ha med gott re- sultat behandlats och den ursprungliga ljusa färgtonen framträder nu jämnt över hela kyrkan.

Kyrkoinventarier, som åter komma till heders

En hel del av kyrkans inventarier ha även rengjorts och reparerats. Sålunda ha de till ett 40-tal uppgående ätte- och begravningsvapnen, till större delen minnande om Ribbingska ätten och vilka pryda kyrkans väggar, blivit uppsade. En stor minnesurna, lika- ledes Ribbingsk och uppsatt på ett marmorpostament, har av konservator Sundbaum återställt i sin ursprung- liga färgton, vilken vid tidigare lag- ning förstörts. Några saker, som länge legat undangömda i ett skåp, ha tagits tillvara och renoverats, där- ibland ett värdefullt antependium från år 1790, försedd med Ribbingska vap- net i silverbrodyr. Konserveringen av detta har skett på Libraria i Stock- holm, som därvid konstaterat, att vap- net härrör från 1600-talet och alltså är åtskilligt äldre än själva antepen- diet. Detta får nu sin plats i en mon- ter i sakristian. Ett vackert timglas med tillhörande ställ i form av ett kru- cifix har även plockats fram och iståndsatts samt uppställt på predik- stolen. Ytterligare ett timglas, en Karl XII:s bibel samt en del äldre kyrkliga böcker, som konserverats på stifts- biblioteket, ha gjorts i ordning.

Kostnaderna för elektrifieringsar- betena uppgå till c:a 11,000 kr., var- till Ribbingska gravkorskassan bidrager med 3,000 kr. Renoveringsarbetena gå till c:a 4,000 kr., varav kostnaderna för koret, 1,900 kr., helt bestridas av nämnda kassa, vars kurator, f. lands- hövdingen greve Axel Mörner, visat stor förståelse för arbetets genom- förande och församlingens önskemål. Även en del av inventariernas istånd- sättande har bekostats av kassan, me- dan övriga kostnader för dessa bestrid- as genom på enskild väg hopbragta medel.

Byggnadskommittén för arbetena har bestått av vice pastor Oscar Ahlén, kyrkovårdarna Axel Petersson och Karl Andersson samt framlidne leda- moten av kyrkorådet Hjalmar Anders- son, vars jordfästning blev det sista tillfället kyrkan begagnades före arbe- tets påbörjande.

Kyrkan återinviges i morgon kl. 12 av biskop Tor André, varefter hög- mässa äger rum. Efter denna blir det samkväm med kyrkkaffe i skolan. För

holms säteri kl. 11.30, Ryckelsby lika-
ledes 11.30, Länneberg 11 och från
Öringe omkring kl. 11.10. Återfärden
beräknas ske omkring kl. 15.30.

Enym

— ÖC — onsdag 19 sept. 1936.

Boxholm

Amerikansk bäckroding inplanteras i Boxholm

I Boxholmshemmen kommer man om några år att kunna äta amerikansk bäckroding till potatisen om allt går som fiskeriasistent Werner Zettergren tänkt sig. At Boxholms fiskeklubb har han nämligen inplanterat 6.000 yngel av denna ovanliga fiskart i Jordgölarne.

— Det är på hushållningssällskapets förslag som detta försök kommit till stånd, omtalar hr Zettergren för ÖC. Bäckrodingen har tidigare med framgång inplanterats i en del norrländska vatten, men för Östergötlands del är det första försöket. Vi är därför mycket intresserade av hur det kommer att gå. Det är en snabbväxande fisk så om cirka tre år skulle jag tro att man kan ge sig i kast med att försöka fånga den. En nackdel med bäckrodingen är att den inte kan leka i sådana här vatten. Den vill ha en speciell botten och strömmande vatten, vilket inte finns i dessa gölar. Men visar det sig att fiskarten går bra så är det bara att komma igen om några år med en ny inplantering. Bäckrodingen är en god matfisk.

Hr Zettergren omtalar vidare, att dessutom har 50.000 gäddyngel inplanterats i Elmten och 20.000 laxyngel i Svartån. Allt yngel har kläckts vid hushållningssällskapets fiskodlingsanstalt i Norra Vi.

På tal om fiskrikedomen i sjöarna och vattendragen kring Boxholm så framhåller hr Zettergren, att det i stort sett är goda fiskevatten — en del är riktiga små pärlor. På en del håll finns det dock ganska mycket ogräsfisk. Att komma tillräta härmed går knappast på annat sätt än att helt utrota den gamla fiskstammen och plantera in ny fisk. Man har nu fått fram ett nytt mycket verkligt gift för fiskutrotning, nämligen Indiangiftet, Rotenon. Giftet verkar så att fisken får något slags beläggning på gälarna och kvävs. Det får emellertid inte användas utan tillstånd.

Ordföranden i sportfiskeklubben, brukstjänsteman Carl Eric Carpholm, omtalar, att sportfiskeklubben på de två åren den funnits till kommit att omfattas med mycket stort intresse av brukets anställda. Medlemsiffran är nu uppe i över 300. Thor

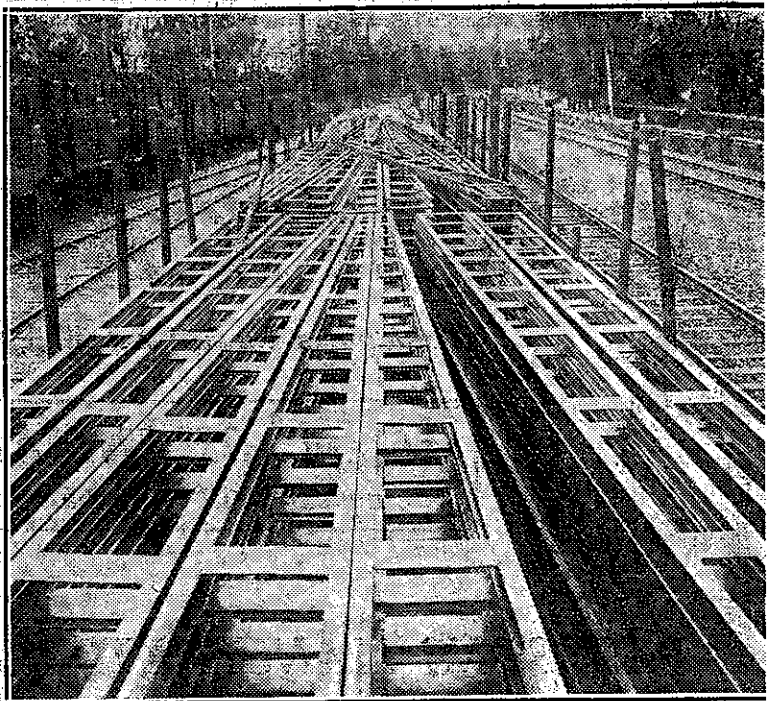
1930 års avgångsklasser vid Centralskolan i Boxholm, vilka hade framlidna folkskollärarna makarna Signe och Hugo Stenström som lärare, höll på lördagen en trevlig kamratträff. Efter att i klassrummen ha återupplivat bekantskapen med skolbänkar i modernt utförande för man med buss till Furulids pensionat, Tranås, där man under kamratlig samvaro upplevde ungdomsminnen. Man beslöt att åter träffas om fem år.

85,2 procent av de 2.540 röstberättigade i Boxholm deltog i valet.

9,600 ton stolpar från Domnarvet till S:a stambanan.

Leveranserna, som började 20 juni, komma att fortgå till 1933.

Arbetslösa ynglingar ha genom beställningen boretts sysselsättning.

En stolpleverans på Domnarvets bangård.

Domnarvets järnverk erhöi, som tidigare nämnts, i våras en beställning från järnvägsstyrelsen på leverans av ledningsstolpar i och för elektrifieringen av Södra stambanan. Arbetet började i maj och redan den 20 juni kunde första sändningen gå från Domnarvets station.

Leveransen omfattar icke mindre än 9,600 ton fullt färdiga stolpar, som väga i medeltal 300 kg. I detta samband kan nämnas att all svetsning sker elektriskt och det är så vitt man vet första gången elektrisk svetsning använts i vårt land för ett sådant arbete. Denna metod gör, att arbetet blir elegantare och dessutom starkare. Stolparna levereras till alla stationer mellan Järna och Malmö. De äro icke konstant lika utan variera allt efter vad som fordras för olika bansträckor. De första leveranserna blevo något försenade på grund av, att Domnarvet fick vänta på en maskinleverans från Amerika, men man har re-

dan lyckats arbeta in åtskilligt av förseningen och i fortsättningen beräknar man taga igen allt som förlorats.

När leveransen skall vara klar är icke bestämt men det är ju meningen, att banan skall vara färdigelektrifierad någon gång under 1933 och med nästa års utgång beräknar man kunna vara färdig med stolpleveransen, om det skulle fordras.

Förutom stolparna skall Domnarvet leverera omkring 5,000 ton bryggjärn för de säkerhetsbryggor som fordras vid bangårdarna.

Denna beställning som Domnarvet fick i mycket hård konkurrens har givetvis i hög grad bidragit till Domnarvets lyckliga ställning att icke behöva inskränka frots läggkonjunkturen. I stället har man kunnat taga in en del nytt folk, särskilt yngre, av vilka de flesta sysselsättas med den elektriska svetsningen, vilket i icke oväsentlig grad minskat arbetslösheten inom Domnarvets kommun.

BOSTADSBRIST

i Boxholm ännu ej avhjälpt.

Knappheten på bostäder är fortfarande ett svårt problem i Boxholm. Någon lättnad räknade man ju med i och med förra årets efter Boxholmsförhållanden stora byggnadsverksamhet, men då den ej fortsatt i samma utsträckning i år, är denna lättnad knappast märkbar. På det nya egna-hemsområdet, där förra året uppfördes 18 villor, har denna sommar endast en enda villa uppförts. De betydligt stegrade materialkostnaderna ha givetvis varit en avskräckande orsak. En hel del yttre arbeten som förut ej medhunnits ha under sommaren utförts men ännu återstår dock åtskilligt. Planering av tomterna har fortgått, men även där finns mycket kvar, som får anstå till kommande år, då man ju är

hänvisad att utföra sådant arbete "på lediga stunder".

Det är emellertid ej enbart på egna-hemsområdet det byggs. Vid Grebo, c:a en kilometer söder om bruket, har ett nytt litet samhälle hastigt växt upp. Nio tomter ha här avstyckats och samtliga äro nu bebyggda.

Hur byggnadsverksamheten för framtiden kommer att gestalta sig är vanskligt att uttala sig om. Allt är ju en kostnadsfråga. Ett par nya storbyggen komma emellertid att uppföras, nämligen ett nytt stort Folkets hus samt en fastighet för Östgötabanken. De komma att ligga mitt emot varandra på var sin sida om Storgatan, således så centralt som möjligt, och arbetena påbörjas redan i höst.

S-i.

Boxholm i skogens beskydd.

Om den stora Fimbulavintern skulle komma i år och knäppa i knutarna, skulle Boxholm klara sig galant. Om alla vi andra runt omkring och västan och östan från skulle behöva vika för kölden och ge oss i väg på den stora folkvandringen mot söder, skulle Boxholmsborna kunna stanna kvar. De skulle kunna sitta och skratta åt oss bakom sina fönster. Och de skulle ha det varmt som på sommaren. Ty de ha skog, sjumilaskog och åttamilä. Och skog hjälper för mycket här i världen, bl. a. mot köld.

Man har försökt sig på att liksom profetera om en annalkande sträng vinter. Först skulle det frysa lite. Sedan skulle snön komma i meterhög drivor. Och därpå skulle det bli så fästligt kallt, att vaden måste hållas brinnande i spislar och kakelugnar dygnet runt. Skolorna måste stängas. De vuxna människorna, som absolut voro tvungna att gå ut emellanåt, måste göra detta springande. Minsta stillastående skulle förvandla dem till statyer av is. Näsor och öron skulle falla av såsom löven från träden under en höststorm.

Jag tror inte på en sådan vinter. Byrådirektör Sandström har ju varje sommar under 11 års tid varit uppe med sin

skuta och hälsat på hos Golvströmmen och talat väl med den och bett för Sverige med biländer. Hittills har han blivit bönhörd till och med över hövan.

Jag tror inte. Men man bör frukta den stränga kölden och ha ryggsäcken klar. Med fåralår och knäckebröd och arjovisburkar.

Endast Boxholm kan känna sig vara i trygghet. Sedan när vi andra häsat oss i väg blir det ett fint kungarrike detta Boxholm. Så fint att jag känner mig frestad att i god tid inkvartera mig där och strunta i folkvandringen. Ty det skulle kunna hitta på hända, att man utropade mig till konung av Boxholm. Jag skulle då sjunga för den vackraste flickan i samhället:

Om jag vore kung,
Du drottning skulle bliva.
Om jag var kung,
Om jag var kung,
Om ja-a-a-g var kung.

Flickan skulle svara med sin osjundade rosenmun:

— Om du vore kung, du är kung. Så tag mig då och för mig hem till ditt slott!

Detta sätt att undkomma flykten från kölden verkar onekligen rätt till-

talande. Man bygger ju också så ståtligt och bra i Boxholm, att vi mycket väl kunde stanna i någon av villorna. Vi skulle sitta på en björnfäll vid af-tonbrasans sken och berätta för varandra sagor från skogarna och bruket. Om trollen som äta eld, om kärringar som kunna slå eldgnistor genom att knäppa med fingrarna, om gubbar ur vars mun elden fräser och kokar bakom tänderna och om en gammal tröllfröken som aldrig behöver lysa sig med annat ljus än den blåa låga som städse håller sig strax framför munnen. På detta sätt har elden gått dessa troll i blodet. Det har stått för många gnistor omkring bruket. Kunde inte gå på annat vis. Tur i alla fall att den riktiga befolkningen klarat sig.

Givet är att detta inte utesluter att Boxholmsborna kunna vara nog så eldfångda av sig. Men min lilla drottning där nere är inte sådan. Hon är mild som sunnanvinden. Och hon har ögon som lånat sin färg från Svartån. Hennes händers smekningar äro som balsam. Hennes unga och friska andedräkt doftar såsom rosor och lavendel. Undra inte över att jag kan sitta på en björnfäll tillsammans med henne och berätta sagor. Björnfällerna äro ganska ny. Björnen sköts strax utanför hus-

knuten en kväll då det var 53 grader kallt och kulen i geväret liksom tog baksteg, då den lämnade mynningen. Och blev så liten, så liten. Frös, förstår ni.

På detta sätt måste en Fimbulvinter se ut för mitt vidkommande. Då har jag ingenting emot den. Jag till och med längtar efter den. Gör inte du det också min lilla duva, min rosenknopp?

Det finns präktiga fruar och flickor i Boxholm. Det vet ni nog. De äro såsom historiska. De ha ärvt sina egenskaper av Leonard Ribblings änka, den dyddädra Katarina Falkenberg. Hon var kan man säga urmamman till Boxholms bruk. Hennes sonson grundade visserligen bruket. Men framåtanden och det goda blodet inom honom var hans farmors, den omtalade änkenädens. Det var under hennes tid Karl XI reducerade godset Boxholm. Katarina Falkenberg var situationen vuxen. Hon var karl nog att lösa tillbaka alltsammans. Tiden var ond. Men hennes nåd blev tvärlisk, skramlade med sina penningpungar och lade fram en så stor summa, att hans majestät konungen syntes blekna därvid. Så borde det ha stått i den historiska läroboken. Men det gör det inte.

Denna resoluta och tappra dam satte således djupa spår i Boxholms historia. Än i dag finns det gott om Katarina Falkenbergare i samhället. Generation efter generation lika duktiga. Dessa flickor som blivit fruar ha fött duktiga söner. Det är de som utåt leva och regera. De veta hur de vilja bo och bygga. Men inomhus, i trädgården och flera steg där utanför är det mor som styr och ställer med den äran.

Tydligt nog kan ett sådant samhälle inte bli annat än gott och bra. Det är på så sätt trivsamt och nöjsamt att veta att Boxholm har skog nog för att kunna klara en Fimbulvinter, inte en

EN

Idén om min ditflyttning är heller inte dålig. Det vill säga om det nu blir en så sträng vinter. Annars gör jag endast såsom tidigare. Åker bil en och annan gång genom den vackra bruksgatan. Åker mycket sakta. Nickar åt blommorna i fönstren, åt de vita och rena gardinerna, åt mormors silverlockar bakom rutan.

Sedan far jag vidare. Ingenting står stilla nu till dags. Vi måste skynda oss på något sätt. Men varför och varför? Detta frågar jag mig utan att kunna ge besked.

Vingen.

ÖC tisdag 5.1. 1954 —

Boxholm.

Stormen vållade stora skador. Den hårda storm som på söndagen och måndagen drog fram över Boxholmstrakten vållade avsevärda skador, framför allt på de elektriska ledningarna. På söndagskvällen blev omkring 600 abonnenter i Malexander, Blåvik samt delar av angränsande socknar utan ström. Ännu på måndagskvällen hade man inte lyckats färdigt alla felet. Verkmästare C. Engström omtalar, att det är många år sedan en så kraftig storm drog fram över dessa trakter.

Ryckelsby telefonväxel blev också på söndagen avstängd. Det var ett par telefonstolpar vid Ljungby som blåst omkull och brutit ledningarna.

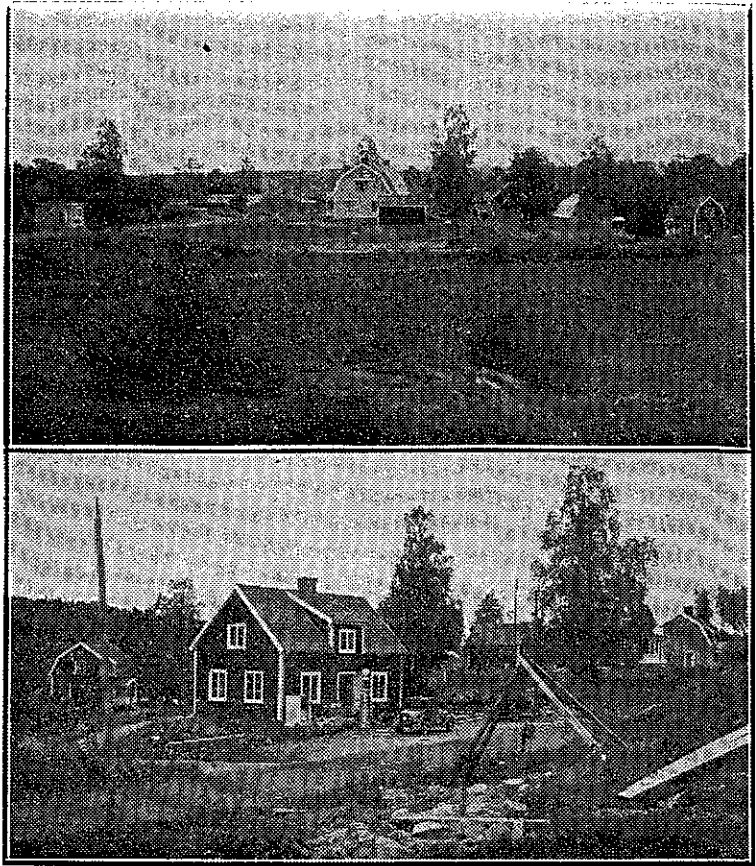
Vid post- och apotekshusbygget blåste en hög ställning ner vid 23-tiden och rev sönder de elektriska ledningarna. Felet kunde dock avhjälpas efter en halvtimme.

Frälsningsarmén hade vid ett större möte på måndagen besök av frälsningsarméns ledare i Sverige kommandör Tobias Ögrim. Det välbesökta mötet leddes av överste J. Blüchert. Fru Greta Alm inledde, varpå följde duett- och solosång. Kärchefen, major Olga Olsson, tackade för besöket, varpå kommandör Ögrim talade över ämnet En fullkomlig glädje. Mötet avslutades av kapten Martin Höjberg.

BETYG.

Det var examen i en skola i mörkaste småland anno 1875. På den tiden fanns det inte så gott om kvalificerade lärare i skolorna, utan här var det en gammal knekt, som skötte undervisningen. Prosten i församlingen var förstas närvarande vid examen. Han bad att få se på betygen, och när han fick dem, gjorde han stora ögon — efter varje ämne hade »magistern» satt ut två bokstäver, men inte vanliga betygsgrader, utan antingen stod det F. B. eller också J. U.

Prosten frågade vad det betydde, och knekten-läraren svarade beredvilligt: »Ja, se F. B. det är förbaskat bra! och J. U. betyder jädrigt uselt!»

Överst några villor på Greboområdet och därunder Erik Johanssons cykelverkstad vid Grebo.

Foto: Stenberg, Boxholm.

Mården

Jag såg honom uppe bland bergen
långt bortom en ödegård.
Han skyttade fram
bakom storfurans stam:
Hans päls var svartbrun till färgen
— det var skogarnas vilda mård.

Som en blixtn var han strax försvunnen
bland tallarna, alltid på vakt.
Från gren och till gren
som ett pilskott han ven.
En ekorre bar han i munnen
som byte från dagens jakt.

Men där han drog fram blev det stilla,
där hördes ej knäpp eller knyst,
ej vingslag, ej steg,
och fåglarna teg...
När någon i skogen gjort illa
och dödat, blir allting så tyst.

Ragnar Ekström